

Hukuk ve İdare Mahkemeleri Kararları Işığında Bilgi İletişim Teknolojileri ve E-Devlet'e İlişkin Hukuki Düzenlemeler

Legal framework related to e-government and information and communication technologies in light of law and administrative court decisions

Ünsal KUDU ^{1a}

¹Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli. unsalkudu@yahoo.com

^a Yazışılan yazar/Corresponding author

Özet

Ülkemizde e-devlet ve bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) kapsamında mevzuatta yapılan değişiklikler, e-devlet'in yaşamı etkileyen değişim ve dönüşümlere karşı doğrudan ve dolaylı olarak aldığı tedbirleri, yaptığı düzenlemeleri ve ortaya çıkabilecek sorunlara müdahale olanağı vermektedir. Bu çerçevede, yönerge, yönetmelik, yasa çıkarmak biçiminde birincil ve ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmiş olan değişikliklerin neler olduğunu ortaya koymak, bunun birey yaşamını hangi bağlamlarda ve ne yönde etkilediğini/etkileyeceğini göstermek bu çalışmanın temel amaçlarından birisidir. Bu çalışma, Türk hukuk düzeni içerisinde e-devlet ile ilgili bazı mevzuatın uygulanmasını, örnek mahkeme kararları üzerinden değerlendirmektedir. Bu çerçevede, çalışmanın ilk kısmında Türk hukuk sistemi ve mahkemeleri tanımlanmakta; ikinci bölümde, konuya ilişkin bazı mevzuat ayrıntılı biçimde verilmektedir. Üçüncü bölümde ilgili bazı mahkeme kararları verilmekte ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Çalışmanın son kısmı, değerlendirme ve sonuçlardan oluşmaktadır.

Anahtar kelimeler: E-devlet, Bilgi iletişim teknolojileri, Mahkeme kararları

JEL kodları: K00, L86.

Abstract

Changes in legal settings with regard to e-government and information and communication technologies (ICTs) empower the regarding authorities to engage with occurring developments by means of precautions, regulations and arrangements. In this context, it is of importance to define which changes and amendments have made in legal settings whether and how they affect the ordinary life of citizens. For this very reason, this study aim to analyze changes and amendments, which are reflected through decisions of high law and administrative courts, and to make evaluations on their effects in this direction in Turkish legal framework. The study is composed as follows: in the first section a brief categorization of Turkish court system is given. Then some legal settings related to ICTs and e-government is given in detail. Afterwards, some sample cases solved before high courts are presented including evaluation and critique. The last section is about conclusions.

Keywords: E-government, Information and communication technologies, Court decisions

JEL codes: K00, L86.

1. GİRİŞ

BİT ve e-devlet alanındaki hızlı gelişim; etkilerini, hayatın her alanında göstermektedir. Özellikle; eğitim, teknoloji, sosyo-ekonomik ve kültürel hayatta etkileri, yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Bilgi teknolojileri alanındaki söz konusu gelişmeler paralelinde, sosyo-ekonomik ve kültürel alana dair hukuk kurallarının yeniden düzenlenmesi ihtiyacı doğmuştur. Söz konusu hukuki düzenlemeler, birincil mevzuat olarak adlandırdığımız, kanunlar şeklinde olabileceği gibi ikincil mevzuat olarak adlandırılan kanunların uygulanmasına yönelik olarak yayınlanan tüzük, yönetmelik ve tebliğler şeklinde yapılabilmektedir.

Bu çalışmamızda, BİT ve e-devlet alanındaki mevzuat düzenlemeleri, yargı kararları ile birlikte incelenmektedir. Bu kapsamda, ülkemizdeki yargı sistemi ile ilgili kısa bir bilgi vermek yararlı olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 9. maddesi uyarınca “*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.*” Yargı teşkilatının görev ve yetkisine dair genel yasal bir düzenleme, 5235 sayılı *Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanun* içinde yer alan bazı belirleyici hükümler haricinde yapılmamıştır. Bu sebeple, somut olayda, mahkemelerin yetki durumu, farklı farklı kanunlarda kodifiye edilmiş olması, özellikle adli ve idari yargı mahkemelerinin yetki sınırının belirlenmesi bakımından, bir eksik olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde, mevcut yargılama makamları;

A) Adli Yargı Mahkemeleri

B) İdari Yargı Mahkemeleri

C) Yüksek Mahkemeler olmak üzere düzenlenmiştir.

Adli yargı mahkemeleri, kendi içinde, Ceza Yargısı ve Medeni Yargı olarak ikiye ayrılmıştır. Adli Yargı, diğer yargı türleri dışındaki, tüm yargı faaliyetlerini kapsamakla, en geniş uygulama alanı olan yargı alanıdır. Adli yargının yüksek yargı organı Yargıtay’dır (Gürgen, 2006: 14). İdari yargının konusunu ise; idari makamların yaptığı işlem, eylem ve sözleşmeler oluşturmaktadır. İdari yargıda, adli yargıdan farklı olarak, yargılama konusu olayda, taraflardan biri, yetkisini idare hukukundan alan idari makamlardır. İdari yargıda, ilk derece mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri, ikinci derecede, bölge idare mahkemeleri, üçüncü derecede, en yüksek yargı organı ise Danıştay’dır (Gürgen, 2006: 13). Çalışmamızda hukuk mahkemeleri ve idare mahkemeleri görevi kapsamına giren konularda, BİT ve e-devlet’e dair bir kısım mevzuat düzenlemeleri ve ilgili mahkeme kararları incelenmiştir.

Anayasa mahkemesi ise ülkemizdeki en yüksek yargı organıdır. Bu sebeple, hiçbir yargı organının verdiği karar, anayasaya aykırı olamaz. Anayasa mahkemesinin en temel görevi; anayasada yazılı temel hak ve özgürlükleri korumak, TBMM’ce çıkarılan kanunlara karşı başvuru halinde, kanunların anayasa’ya uygunluğunu denetlemektir. Bunun yanında, anayasa mahkemesinin diğer görevlerini sayacak olursak, kanunların anayasaya uygunluğu denetimi, yüce divan sıfatıyla belirli devlet görevlilerinin ve yüksek yargı mensuplarının yargılmasını yapmak, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması, uyuşmazlık mahkemesine başkanlık edecek üyeyi atamak, partilerin kapatılma davalarına bakmak,

partilerin mali denetimlerini yapmak, uyuşmazlık mahkemesinin başkan ve başkan vekilini seçmek olarak özetlenebilir (Anayasa mahkemesinin..., 2015).

Ülkemizde, açıklanan yargı sistemi içinde, BİT ve e-devlet gibi hızla gelişen bir alanda, düzenleyici ve emredici, tanımlayıcı, tamamlayıcı ve yorumlayıcı mevzuat hükümleri koymak, öncelikle sürekli gelişen bu alanda, ileride oluşabilecek sorunları önceden öngörebilmeyi gerektirmektedir. Bu kapsamda; düzenlemelerin, mevcut sorunlara olduğu gibi, ileride bu alandaki gelişmeler paralelinde oluşabilecek, yeni olgu ve olaylara dair sorunlara da çözüm getirmesi gerekmektedir. Ayrıca, BİT ve e-devlet alanında yapılacak mevzuat düzenlemelerinin, derecesi de önem arz etmektedir. BİT ve e-devlet alanının, birincil mevzuat yoluyla düzenlenme seçeneğinde; konunun tek bir çerçeve kanun metninde düzenlenmesi veya çeşitli kanun metnlerinde ilgili maddelerin düzenlenmesi seçenekleri, ayrı bir inceleme konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir seçenekte, BİT ve e-devlet'e dair düzenlemelerin ikincil mevzuat yoluyla düzenlenmesi seçeneği de bulunmaktadır. Bu şekilde bir düzenleme tercihinde; düzenleme, kanun gücünde olmamakla birlikte, kanun yapma sürecine göre ikincil mevzuatları düzenlemenin kolaylığı, bu alandaki süregelen gelişmelere paralel, mevzuat düzenlemelerini olanaklı kılması, başka bir seçenek olarak bulunmaktadır (Söyler, 2009: 159).

Bu çalışmada, hayatımızın her alanında, yoğun bir şekilde kullanılan, BİT ve e-devlet'e dair, birincil ve ikincil mevzuat düzenlemeleri, bu alandaki mevzuat boşluklarına dair emsal yargı kararları paralelinde, incelenmeye çalışılmış ve BİT ve e-devlet alanına ilişkin hukuki alt yapının kapsamı ve yargılama faaliyetine etkilerine dair çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

2. HUKUK MAHKEMELERİ KARARLARI IŞIĞINDA BİT VE E-DEVLET'E İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER

Bilgi teknolojileri ve e-devlet alanındaki mevzuat değişiklikleri incelenirken, anayasa ve özel hukuk düzenlemeleri, hukuk alanında yapılan mevzuat değişiklikleri ayrı başlıklar altında, mevzuat boşluklarına dair alanda ilk sayılabilecek emsal olabilecek yüksek yargı kararlarıyla birlikte ele alınmıştır.

2.1. Birincil ve İkincil Mevzuat Alanında Yapılan Düzenlemeler

Bu bölümde, adli yargı kapsamındaki BİT ve e-devlet alanını düzenlediği değerlendirilen kanunlar ve ilgili kanunlara dayalı yönetmelikler incelenmiştir.

2.1.1. 2709 sayılı 1982 Anayasası

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Uyap Mevzuat, 2018) 20. maddesinde, özel hayatın gizliliği düzenlenmiştir. Anayasal güvenceye kavuşma süreci tamamlanan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ise, ilgili 20. maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir.

Anayasanın 22. maddesinde,

"Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca

bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz” hükmü bulunmaktadır.

Kişisel verilerin korunması hakkı konusu, daha önce bir kanun tasarısı olarak, 2008'de TBMM Adalet Komisyonuna sevk edilmiştir. Bu tasarı ile amaç, kişisel bilgilerin korunması konusunda genel bir çerçeve belirlemenin yanında, bu konuda, AB müktesebatına uyumu da öngörmektedir (Demirhan, 2011: 233-234). Kişisel verilerin korunmasına dair, yasal düzenleme, 7 Nisan 2016 tarihli ve 29677 sayılı resmi gazetede yayınlanan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile yapılmıştır.

Anayasamızın 20. ve 22. maddelerindeki düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, “*özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin korunması ve haberleşme hürriyeti ve haberleşmenin gizliliği*”, BİT araçlarının kullanımının hızla yaygınlaştığı günümüzde, ayrı bir önem taşımaktadır. Anayasa'nın 2. bölümünde, kişinin hakları ve ödevleri bölümünde düzenlenen söz konusu hakların, BİT araçlarını kullanımını da kapsadığına dair şüphe yoktur. Kişinin, özel hayatı kapsamına giren konularda, BİT araçları kullanılarak, sosyal medya üzerinden paylaşımlarda bulunmanın, ilgili madde kapsamında, koruma altında olduğu aşikârdır. Şüphesiz, bu paylaşımların sınırının meri mevzuat çerçevesinde çizildiğinin de kabulü gerekir. Somut olayda, hangi eylem ve söylemler suç oluşturuyorsa, söz konusu eylemlerin BİT araçları kullanılarak gerçekleştirilmesi de aynı suç tipini oluşturacaktır. Ayrıca, kişisel verilerin, devlet tarafından yaygın olarak kullanılan BİT araçları yoluyla kaydı, kanunun öngördüğü haller ve kişinin rızası şartına bağlanmıştır.

Anayasanın 26. maddesinde, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti düzenlenmiştir. BİT'ler kullanılarak yapılan düşünce açıklama ve yayma hürriyetini de kapsamakta olup, bu hürriyetin kullanımında uygulanacak usullerin kanunla düzenleneceği, hüküm altına almıştır.

Anayasanın 27. maddesinde, bilim ve sanat hürriyeti düzenlenmiştir. Madde hükmü, bu hürriyetin kullanılmasında, BİT araçlarından yararlanmayı da kapsamaktadır. Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında, bu hürriyetin devletin şekli, cumhuriyetin nitelikleri, devletin bütünlüğü ve bunu temsil eden değerlerin değiştirilmesi amacıyla kullanılmayacağı, hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, yabancı yayınların, bu anlamda, BİT araçlarının kullanılmasında da bu hüküm kapsamında değerlendirilmektedir.

Anayasanın 28. maddesinde, basın hürriyeti düzenlenmiştir. Madde hükmü kapsamında, BİT araçlarının kullanılması girmekte olup, basının hür olduğu, ancak devlet güvenliğini tehdit eden, devlete ilişkin gizli verilere dair her çeşit haber veya yazıyı yazarlar ve bastırılanların (yayınlayan) bu suçlara dair mevzuat hükümleri gereğince, sorumluluklarının bulunduğu, söz konusu yayınların, hakim kararıyla, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, yetki mercice önlenebileceği, hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 31. maddesinde, kamu tüzel kişisinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı düzenlenmiştir. Madde hükmü; vatandaşların, kamu tüzel kişilerinde bulunan, içinde günümüzde BİT araçlarının bulunduğu, kitle haberleşme araçlarından faydalanmayı kapsamaktadır.

Anayasanın 32. maddesinde, düzeltme ve cevap hakkı düzenlenmiştir. Madde düzenlemesi, günümüzde yaygın olarak kullanılan BİT araçları ile yapılan yayınlarda, kişinin haysiyetini

zedeler gerçeğe aykırı yayınlarda, mağdur şahsa, düzeltme ve cevap hakkı tanınacağını, buna dair usul ve esasların kanunla düzenleneceği, hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 34. maddesinde, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı düzenlenmiştir. Madde düzenlemesi, kitle iletişim araçlarındaki, küresel gelişimi de kapsamakta olup, bu kapsamda, BİT araçları kullanılmak suretiyle, toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılacak olanlara, duyuru yapılması durumunu da kapsamaktadır. Bu araçlar kullanılarak yapılan toplantı ve gösteri çağrısının, genel güvenliği tehdit eder bir durum arz etmesi halinde, bu hakkın, kanunla sınırlanabileceği, hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 41. maddesinde, ailenin korunması ve çocuk hakları düzenlenmiştir. Madde düzenlemesinin son fıkrasında; devletin, günümüzde yoğun bir şekilde kullanılan BİT araçları kullanılarak, çocuklara karşı yapılabilecek istismar ve şiddet içerikleri yayınlara karşı, gerekli tedbirlerin alınabileceği, hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 58. maddesinde, gençliğin korunması düzenlenmiştir. Madde düzenlemesi, günümüzün kitle iletişim araçları olan BİT araçlarının, gençlerin ruhsal ve bedensel sağlığını ve devletin ve toplumun milli güvenliğini tehdit eder bir unsur olarak kullanılarak, gençlerin BİT araçları kullanılarak kumar, uyuşturucu ve benzeri kötü alışkanlıklara alet edilmesinin önlenmesi yolunda, devletin gerekli tedbirleri almasının, bir görev olduğu, hüküm altına alınmıştır.

Konuya ilişkin bir Danıştay kararında, BİT araçları kullanılarak, sanal ortamda kumarhane reklamları veren sitelere, yayın durdurma cezası verilerek, BİT araçları üzerinde sunulan talih oyunları sebebiyle, ilgili kanun ve yönetmelik kapsamında, müeyyide uygulanmıştır. Bu kapsamda, vatandaşların bilgilendirilmesi ve BİT araçları üzerinden sunulan zararlı alışkanlıklara dair farkındalık yaratmak gerekmektedir. Bu kapsamda, bu konuda, emsal mahkeme kararları da vatandaşın bilgisi sunulabilir. Vatandaşların bilgilendirilmesi, bakımından BİT araçlarından da faydalanılması daha geniş kitlelere ulaşılmasını sağlayacak ve farkındalığı artıracak bir unsurdur. Özellikle; ailelerin, çocukların yoğun olarak kullandığı, internet üzerinden, bilgisayar oyunları arasına konulan reklam içeriklerini kontrol etmeleri, gerektiği gibi devletin de alana dair çarpıcı mahkeme kararlarını, kamuya paylaşması, alanın kötüye kullanılması durumlarına dair toplumsal bilinçlenmede yararlı olacağı değerlendirilmektedir..

"..Bu durumda; "... adlı internet sitesinde poker oynatan kumarhanelerin (casino) reklamlarına yer verildiğinin ve oyun oynanması için kumarhanelere yönlendirme yapıldığının Milli Piyango İdaresi Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca yaptırılan inceleme raporu ile tespit edilmesi ve bu fiiller ile Sanal Ortamda Oynatılan Talih Oyunları Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesi ile 4077 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ihlal edilmesi nedeniyle dava konusu işlemin durdurma cezasına ilişkin kısmında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır." Danıştay 15. Dairesi, Esas No: 2011/1830, Karar No: 2011/341, T. 22.6.2011 (Güncelleme Endeksi..., 2012).

2.1.2. 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu

"4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu" (Uyap Mevzuat, 2018) 24.10.2003 tarihli 25269 sayılı resmi gazetede yayınlanmış, fakat yayımından 6 ay sonra yürürlüğe gireceği belirtilmiştir. Bilgi Edinme Kanunu ile, bireyler ve tüzel kişilere, idari kurum ve kuruluşları ile idari kurum niteliğine haiz meslek kuruluşlarından, bilgi talep etme hakkı verilmektedir. 4982

sayılı Kanunun 5. maddesinde, bilgi verme yükümlülüğü düzenlenmektedir. Bireylerin bilgi edinme taleplerine konu bilgi ve belge, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında mevcut yada görevleri gereği, mevcut olması gereken bilgi veya belgelere dair olmalıdır. Ayrıca, söz konusu bilgi ve belge daha önce yayınlanmış ve kamuya açıklanmış olmamalıdır. BİT araçları yoluyla, yayınlanan bilgi ve belgelerde, daha önce yayınlanmış bilgi ve belge kapsamındadır.

4892 sayılı Kanunun 3. maddesinde (Uyap Mevzuat, 2018), tanımlar düzenlenmektedir. Kamu kurumlarından talep edilebilecek bilgiler kapsamına, *“elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılar”* da dahil edilmiştir. Yine, bilgi edinme taleplerine dair, başvuru usulünün düzenlendiği, 4982 sayılı Kanunun 6. maddesinde talep sahibinin, bilgi taleplerini *“elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla”* da yapılabileceği düzenlenmiştir.

Kanunun yürürlüğe girmesi ile 24.01.2004 tarihli ve 25356 sayılı resmi gazetede yayımlanan *“Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına dair 2004/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi”* (Dilekçe ve ..., 2004) yayınlanmıştır. Türkiye'de yaşayan yabancılar ile Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı şirketler, talep edecekleri veri, kendilerini ilgilendirmek veya faaliyet alanlarına dair olmak şartıyla ve müteakabiliyet ilkesi çerçevesinde, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu hükümlerinden yararlanabilmektedir. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre, idari kurumlar, kendilerinden talep edilen bilgi ve belgelerin onaylı kopyasını 15 gün içinde, talep eden şahsa vermekle yükümlüdür. Talep edilen bilgi veya belgenin kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı durumlarda, talep sahibinin belgeyi ilgili kurumda incelemesine izin verilecektir (E-devlet Raporu, 2009).

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Mayıs 2004'te yürürlüğe girmesiyle, bütün idari kurumlar, vatandaşların bilgi taleplerini cevaplamak adına, kendi bünyelerinde bilgi edinme birimlerini kurmuş ve internet üzerinden yapılan işlemler de olmak üzere, bilgi edinmeye ilişkin talep başvurularını, kabul etmeye başlamıştır. 22.11.2005 tarihli 26001 sayılı resmi gazete ile yayınlanan *“5432 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”* ile bilgi edinme taleplerinde istisna kapsamında tanımlanan 4982 sayılı Kanun'un 16. maddesi *“Açıklanması halinde Devletin emniyetine, dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine açıkça zarar verecek ve niteliği itibarıyla Devlet sırrı olan gizlilik dereceli bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır”* hükmü ve 4982 sayılı Kanun'un 17. maddesi *“Açıklanması ya da zamanından önce açıklanması halinde, ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanca sebep olacak bilgi veya belgeler, bu Kanun kapsamı dışındadır”* hükümleri yürürlükten kaldırılmakla, bilgi edinme talepleri kapsamı, genişletilmiş olmaktadır.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, elektronik ortamda bazı bilgilerin istenebilmesine imkân tanıyorsa da kamu kurumlarının, her zaman kişilerin taleplerine, olumlu yanıt vermeyebilecekleri, zaman zaman bunları görmezden gelebilecekleri düşünülmektedir. Bu durumda, alana dair, Kanun'un çıkarılmış olması, tek başına yeterli görülememektedir. Bunun yanında, kanun uygulayıcılar bakımından, bilgi paylaşımı anlayışının yerleşmiş olması ve zaman zaman oluşabilecek tereddüt ve gereksiz güvenlik endişeleri ile bilgi paylaşımından imtina edilmesinin de terk edilmesi gerekmektedir (Demirhan, 2011: 183-194).

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile başvuru sahibi, gerçek ve tüzel kişilerin, kurum ve kuruluşlarında bulunan kayıtlarda bulunan, bu Kanun kapsamındaki tüm veriye ulaşma imkânı sağlanmıştır. Yine Kanunda, kurum ve kuruluşlardan bilgi talebinin istisnaları da tanımlanmıştır. Söz gelimi, gizli dereceli ve açıklanması yasak bilgiler ve açıklanması durumunda, devletin güvenliğine, dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine açıkça zarar verecek ve niteliği sebebiyle, devlet sırrı olan gizlilik dereceli bilgi ya da belgeler, kanun kapsamının dışındadır. Yine, ülkenin ekonomik menfaatlerine zarar verecek veya haksız rekabet ve kazanca sebebiyet verebilecek bilgi veya belgeler, kapsam dışındadır. Ayrıca, ilgili şahsın izin verdiği durumlar, saklı olmak üzere, özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması halinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, mesleki ve ekonomik değerlerine, haksız müdahaleye sebebiyet verebilecek bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamında bulunmamaktadır.

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile kamu sektöründeki sayısal veri ve bilginin tekrar kullanımının kolaylaştırılması hususu, e-dönüşüm Türkiye Eylem Planının bir hedefi olarak yer almıştır. Bu kapsamda, bilgi edinme başvurularına dair taleplerin yerine getirilmesinde, kullanıma sunulacak bilgiler ve istisnaları, başvuru usulüne ilişkin sistem, süre ve itiraz mercii ve yargı yoluna ilişkin hususlar, Kanunda düzenlenmiştir.

2.1.3. 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu

23.01.2004 tarih ve 25355 sayılı resmi gazetede yayınlanan "5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu"nun (Uyap Mevzuat, 2018) amaç başlıklı birinci maddesine göre, söz konusu kanunun amacı "elektronik imzanın hukukî ve teknik yönleri ile kullanımına ilişkin esasları düzenlemektir." şeklinde tanımlanmıştır.

5070 sayılı Kanunun 2. maddesinde, Kanunun kapsamı düzenlenmiştir. Madde metninden de anlaşılacağı üzere, Kanun öncelikle, e-imzanın hukuki alt yapısını düzenlemektedir.

5070 sayılı Kanun, güvenli e-imza'yı, güvenli e-imza oluşturmayı ve doğrulama araçlarını tanımlamaktadır. Kanun kapsamında, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısını tanımlamakta ve yükümlülüklerini, kendisini denetimle ve gerektiğinde, cezai müeyyide uygulamakla görevli Türk Telekomünikasyon Kurumu'nun yeni adıyla, Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu (BTK) kanun kapsamındaki yetkileri düzenlenmektedir.

5070 sayılı Kanunun 5. maddesinde, e-imzanın hukuki tanımı düzenlenmiştir. 5070 sayılı Kanunun 6. maddesinde, güvenli e-imza oluşturma araçları tanımlamakla, hukuki işlem güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır. 5070 sayılı Kanunun 9. maddesinde, nitelikli elektronik sertifikanın tanımı yapılmıştır. Kanunun 15. maddesinde, nitelikli elektronik sertifika sağlayıcılarının işbu Kanun kapsamında denetiminin, BTK tarafından yapılacağı hususu düzenlenmiştir.

Elektronik imza uygulaması, e-devlet uygulamaları açısından, çok büyüktür. Elektronik imza, elektronik ortamda yapılan işlemlerin, kim tarafından yapıldığını gösteren bir işarettir. Söz konusu işaret, Kanuna göre ıslak imza ile aynı hukuksal delil niteliğine haizdir. Elektronik imza ile e-devlet uygulamalarını giriş yapan ve işlem yapanlar veya kamu kurumları ile iletişime geçenler, elektronik imzaları ile işlemlerini gerçekleştirebilirler. Elektronik imza ile kamunun kendi birimleri arasında da veri alışverişi yapılabilmektedir. Elektronik ortamda gönderilen verilere, Kanunda belirtilen esaslara göre düzenlenmiş

elektronik imzalar eklenmek suretiyle, muhataba gönderilebilmektedir. Böylece, belgenin kimden geldiği belirlenmekle, bu şekilde, belge gönderiminde zaman, emek ve mali tasarruf sağlanabilmektedir (Demirhan, 2011: 233-234).

5070 sayılı Elektronik İmza Kanununda düzenlenmiş konulara dair, ikincil düzenlemeler kapsamında, 06.01.2005 tarih ve 25692 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” düzenlenmiştir. 2016 tarihi itibarıyla Telekomünikasyon Kurumu tarafından, sekiz adet elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına lisans verilmiştir. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarından, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik sertifika vermekle sorumlu merkezdir. Kamu Sertifikasyon Merkezi, 2004/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulmuştur. Başbakanlık Genelgesi, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, kurumsal sertifika ihtiyaçlarını Kamu Sertifikasyon Merkezinden temin etmesini zorunlu kılmıştır (E-devlet Raporu, 2009).

Türkiye’de Elektronik imza, belli bir bedel karşılığında, yetkilendirilmiş yerlerden alınabilmektedir. Kamu kuruluşları, elektronik imzaları, TÜBİTAK Kamu Sertifikasyon Merkezinden alırken, özel Kuruluşlar ve kişiler elektronik imzayı, bu alanda yetkilendirilmiş özel kuruluşlardan alabilme imkânı vardır (Demirhan, 2011: 233-234).

5070 sayılı Kanunun 16. ve 17. maddelerinde, işbu Kanuna aykırı olarak, izinsiz veya sahte sertifika oluşturulması haline dair cezai hükümler düzenlenmiştir. Yine, Kanunun 18. maddesinde, işbu Kanunda tanımlanan yükümlülüklerinden, herhangi birini yerine getirmeyen elektronik sertifika hizmet sağlayıcısına dair uygulanacak idari müeyyide düzenlenmiştir. Kanunun 18. maddesi kapsamında, bu Kanun hükümlerine aykırılık halinde, cezai ve idari müeyyide uygulanacağı, hükmü getirilmiştir. Kanuna aykırı olarak, nitelikli elektronik sertifika kullanımı, adli hapis ve adli para cezası müeyyidesi uygulanacağı, hükmü getirilmiştir. Yine, elektronik sertifika sağlayıcısının yükümlülüklerini ihlali halinde, BTK tarafından, idari yaptım uygulanacağı, hükmü getirilmiştir.

Konuya ilişkin verilen mahkeme kararlarında, mahkeme kararlarının, ıslak imza ya da elektronik imza ile imzalanmasının ispat koşulu olduğu, hüküm altına alınmaktadır.

“..Anılan Yasa hükmünün göndermede bulunduğu 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun “Elektronik İşlemler” başlıklı 445. maddesinde, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi’nin (UYAP), adalet hizmetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi amacıyla oluşturulan bilişim sistemi olduğu, dava ve diğer yargılama işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirildiği hallerde UYAP kullanılarak verilerin kaydedileceği ve saklanacağı; bu Kanun kapsamında fiziki olarak hazırlanması öngörülen tutanak ve belgelerin güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda hazırlanabileceği ve gönderilebileceği; güvenli elektronik imza ile oluşturulan tutanak ve belgelerin ayrıca fiziki olarak gönderilmeyeceği, belge örneği aranmayacağı kuralları yer almıştır.

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu’nun 5. maddesinin 1. fıkrasına göre de, güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğurmaktadır.

Dava dosyasının karara bağlandığı 02.05.2013 günlü toplantıda düzenlenen tutanağın, Başkan ... ve Üye ... tarafından imzalandığı ve güvenli elektronik imza ile tamamlandığı; Üye ...’ın ise tutanakta elle atılan imzasının bulunmadığı gibi güvenli elektronik imzayla da imzalamadığı görülmüştür.

Bu durumda; 2577 sayılı Yasa’nın 24. Maddesinin halen yürürlükte olması ve 5070 sayılı Yasanın 5. Maddesinin birlikte değerlendirilmesinden; görüşme tutanağı ve mahkeme kararının ıslak imza veya

elektronik imza ile imzalanmış olması gerekeceğinden; görüşme tutanağında ıslak imza veya elektronik imzası Üye ... tarafından hiç atılmamış olması nedeniyle Mahkeme kararında mevzuata uygunluk görülmemiştir..." Danıştay 5. Dairesi, Esas No: 2013/6728, Karar No:2013/5914 K., T. 13/09/2013, (Uyap Mevzuat, 2018).

"..2577 sayılı Yasanın(İdari Yargılama Usulü Kanunu) 48. maddesinin 3. fıkrasının atıfta bulunduğu aynı Yasanın 4. maddesinde ise, dilekçeler ve savunmaların, davalara ilişkin her türlü evrakın, Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare veya vergi mahkemesi başkanlıklarına, idare ve vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk hakimliklerine veya yabancı memleketlerde Türk Konsolosluklarına verilebileceği kurala bağlanmıştır.

Yukarıda aktarılan Yasa hükümlerine göre, dava ve temyiz dilekçelerinin (kararın düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi dilekçeleri de dahil) 2577 sayılı Yasanın 3. maddesine uygun olarak kağıt ortamında hazırlanmış ve imzalanmış olması, bu şekilde hazırlanmış ve imzalanmış dava ve temyiz dilekçelerinin aynı Yasanın 4. maddesinde sayılan yerlere verilmesi zorunludur. Bir başka anlatımla, faks cihazı (belgegeçer) veya internet ve benzeri elektronik ortamlar aracılığıyla dava ve temyiz dilekçelerinin 4. maddede sayılan yerlere gönderilmek suretiyle dava açılmasına veya temyiz isteminde bulunulmasına hukuki olanak görülmemektedir..." Danıştay 10. Dairesi, Esas No: 2006/5626 E., Karar No: 2009/768, T. 9.2.2009, (Uyap Mevzuat, 2018).

"2577 sayılı Yasa'nın yürürlükte bulunan 24. maddesi ile 5070 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin birlikte değerlendirilmesinden; görüşme tutanağı ve mahkeme kararının "ıslak imza" veya "elektronik imza" ile imzalanmış olması gerektiğinden; idare mahkemesi üyelerinden birinin görüşme tutanağında ıslak imzasının veya elektronik imzasının hiç atılmamış olması nedeniyle, mahkeme kararında mevzuata uygunluk görülmediği hakkında..." Danıştay 5. Dairesi, Esas No: 2013/6728, Karar No: 2013/5914, T.13/09/2013, (Uyap Mevzuat, 2018).

Bilgi teknolojilerinin hayatımızın her alanında, etkili olduğu çağımızda, her olayda konuyla ilgili ayrı bir yönetmelik ve ayrı bir kanuna atıf yapmak yerine, alana dair yeknesak tek bir birincil mevzuat ve bunun uygulamasına dair ikincil bir mevzuat düzenlenmesi, BİT ve e-devlet alanındaki gelişmeleri takip ve bunu istismara dönük faaliyetleri önleme ve müeyyidelenendirme bakımından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

"..09.02.2010 tarihli tensip, 05.05.2010 ve 07.07.2010 tarihli duruşma tutanakları katip tarafından elektronik imza ile imzalanmış ise de; 5271 sayılı CMK'nun 219. maddesinin " ..tutanak, mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır.", amir hükmünü içermesi, 5070 sayılı Yasanın 5/1. maddesinin de "güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur." ilkesini getirmesi karşısında, anılan yasal düzenlemeler dikkate alındığında; hukuki sonuçları bakımından elektronik imza ile ıslak imzanın aynı olduğu, kaldı ki 6352 sayılı Yasanın 95. maddesi ile 02.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Yasanın 38/A. maddesi gereğince her türlü ceza muhakemesi işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kullanılmasının zorunlu hale geldiği cihetle tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir...", Yargıtay 11. Ceza Dairesi, Esas: 2012/11097, Karar: 2013/8869 T. 29.05.2013, (Uyap Mevzuat, 2018).

Mahkeme kararında, elektronik imzayla ıslak imzanın hukuki sonuçları açısından aynı olduğu, ayrıca Ceza Muhakemesi Kanunu gereği, her türlü ceza muhakemesi işlemlerinde, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kullanılmasının zorunlu hale geldiği ve Elektronik

İmza Kanunu hükümleri gereği, güvenli e-imzanın, elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğurduğu, hüküm altına alınmıştır.

“..Dosya incelenerek gereği düşünüldü;

Üst Cumhuriyet Savcısının mala zarar verme suçundan verilen 08/04/2009 tarihli düşme kararına yönelik temyiz dilekçesini UYAP sistemi üzerinden 21/04/2009 tarihinde elektronik imza ile onaylayarak gönderdiği UYAP kayıtlarından anlaşılacakla, dilekçenin çıktısı alınarak sonradan yapılan hakim havalesinin temyiz süresine engel teşkil etmeyeceği, temyiz süresinde olduğu kabul edilerek tebliğnamedeki düşünceye iştirak edilmemiştir.”, Yargıtay, Esas No: 2012/12695 E., Karar No: 2012/43395 E., T.15/10/2012, (Uyap Mevzuat, 2018).

Mahkeme kararında, temyiz dilekçesinin, elektronik imza ile UYAP üzerinden gönderme tarihinin esas kabul edildiği, hüküm altına alınmıştır.

Uygulamada, Adalet Bakanlığı bünyesinde, UYAP kapsamında, personelin tamamı, elektronik imza kullanmaktadır. Bu uygulamanın amacı, hiç şüphesiz, BİT araçlarından yararlanmak ve kamu yönetim sisteminin dezavantajı olan kırtasiyecilik yükünü azaltmaktır. Ancak, halen birçok mahkemede, ıslak imza yanında, elektronik imzanın birlikte kullanılması, elektronik imzanın asıl kullanım amacına aykırı bir uygulama olup, eski usul ve yeni usulün birlikte kullanımı, kırtasiyeciliği azaltmak bir yana, mevcut iş yükünü artırıcı bir etken olmaktadır.

E-İmza Kanunu ve UYAP'a ilişkin mevzuat düzenlemelerin olmadığı dönemlerde, elektronik ortamda yapılan başvuruların, geçerli olmayacağı, kabul edilmekteydi. Ancak, BİT araçları ile paralel yapılan mevzuat düzenlemeler ışığında, günümüzde e-imza kapsamında, UYAP yoluyla dava açılabilmesi, buna ilişkin, harç ve masrafların ödenebilmesi mümkündür.

2.1.4. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve ilgili Yönetmelikler

Elektronik Haberleşme Kanununu (Uyap Mevzuat, 2018) incelenirken, özellikle Kanunun amacı, ilkeleri, tanımlar kısmı ve verilerin gizliliği ve korunmasına dair maddeler, BİT araçları ile yakından ilgili olduklarından, bu kapsamda verilmiştir.

Kanun ile elektronik haberleşme esasları, elektronik haberleşme alanındaki yetkili merciler, söz konusu mercilerin görev ve yetkileri, elektronik haberleşme alanında yetkilendirme, işletmecilerin görev ve yetkileri, tarifeler, erişim, ara bağlantı, geçiş hakkı, kamulaştırma, numaralandırma ve internet alan adları, tüketici ve son kullanıcı hakları, onaylanmış kuruluşlar ve piyasa yönetimi, denetim, kurumun yetkisi ve idari yaptırımlar ve cezai hükümler düzenlenmiştir.

05.11.2008'de TBMM'de kabul edilen 10.11.2008 tarih ve 27050 sayılı resmi gazetede yayınlanan 5809 sayılı Kanunun amacı 1. maddesinde şöyle tanımlanmıştır:

“... elektronik haberleşme sektöründe düzenleme ve denetleme yoluyla etkin rekabetin tesisi, tüketici haklarının gözetilmesi, ülke genelinde hizmetlerin yaygınlaştırılması, kaynakların etkin ve verimli kullanılması, haberleşme alt yapı, şebeke ve hizmet alanında teknolojik gelişimin ve yeni yatırımların teşvik edilmesi ve bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir. ...”

27/01/2000'de TBMM'de kabul edilen 29/01/2000 tarih ve 23948 sayılı resmi gazetede yayınlanan “4502 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri

Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu Ve Posta, Telgraf Ve Telefon İdaresinin Biriktirme Ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun İle Genel Kadro Ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" (Uyap Mevzuat, 2018) ile bağımsız bir düzenleyici kurum olan Telekomünikasyon Kurumu (Yeni adıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, BTK) kurulmuş, söz konusu alanda düzenleme, politika ve strateji belirleme işlevlerini birbirinden ayrılmıştır. 4502 sayılı Kanun ile Telekomünikasyon Kurumuna yetkilendirme, operatörleri denetleme ve kuralların dışına çıkılmaması için gerekli teknik tedbirleri alma konularında, yetki verilmesi ve görev sorumluluğu hususlarında, düzenlemeler getirilmiştir. 4502 sayılı Kanun ile Ulaştırma Bakanlığının birçok düzenleyici görevi, BTK'ya devredilmiş olup, söz konusu düzenlemeler, kurumun yetki ve sorumluluk alanını artırmaktadır (Demirhan, 2011: 233-234).

4502 sayılı Kanun ile politika belirleme, regülasyon ve işletme görevlerinin birbirinden ayrılmasıyla, Türk Telekomünikasyon Piyasası, 2004 tamamen serbestleştirilmiştir. Mevcut işletmecinin yeknesak hakları, 2004 tarihinde sona ermiştir. Türk Telekomünikasyon Kurumu (Yeni adıyla BTK), regülasyon ve rekabeti denetlemenin yanında, aynı zamanda, AB direktifleri ile de örtüşen yetkilendirme, erişim ve ara bağlantı, kullanıcı hakları, tarifeler vb., birçok bilgi iletişim teknolojileri konularında, birçok çok düzenleme gerçekleştirmiştir.

10.11.2008 tarih ve 27050 sayılı resmi gazetede yayınlanan, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 4502 sayılı Kanunla, elektronik haberleşme alanında getirilmiş olan yürürlükteki mevzuat hükümlerinin büyük kısmını değiştirmiş yada mülga etmiştir. 5809 sayılı Kanun, düzenleme alanında, AB direktifleri ve düzenleyici çerçevesi örtüşen uyumlaştırma konusunda esas teşkil eden bir Kanundur. Kanun ile Telekomünikasyon Kurumunun adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değiştirilmiştir (E-devlet Raporu, 2009).

5809 sayılı Kanunun amacı 2. maddesinde kapsama alanı ile birlikte düzenlenmiştir. 3.maddesinde ise içinde bir kısım BİT araçlarının da bulunduğu, tanımlar kısmı düzenlenmiştir. Kanunun 2. maddesinde, kanun kapsamı ve konuları, bu konulara dair düzenleme, yetkilendirme, denetleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin yürütülmesinin bu Kanuna tabi olduğu belirtilmekle, Kanundan istisna tutulan kurumlar tanımlanmıştır. Kanunun, BİT alanında yapılmış, düzenleme alanı ve kapsamının genişliği anlamında, ilk kanuni düzenleme olduğu söylenebilir. Kanunun 3. maddesinde, kanunda yer verilen ve teknik ibareleri de içeren terimlere yer verilmekle; uygulamada, teknik ve uluslararası uygulama bakımından, birliğin sağlanması açısından, Avrupa Birliği mevzuatına girmiş tanımlara yer verilmiştir.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 4. maddesinde, merciler tarafından, elektronik haberleşme hizmetinin sunulmasında ve bu hususta yapılacak düzenlemelere dair aşağıdaki ilkeler getirilmiştir.

Kanunun 4. madde düzenlemesiyle, BİT uygulamalarının uygulamadaki önemli bir bölümüyle ilişkili olan elektronik haberleşme hizmetleriyle ilgili idari uygulamaya yol gösterilmesi amacıyla, belirlenen esaslar tanımlanmıştır. Madde düzenlemesinde, tarafların elektronik haberleşme hizmetlerine dair işlemlerinde, esas alacağı ilkeler net bir şekilde düzenlenmekle, uygulamanın ana çerçevesi çizilmiştir. Düzenleme ile elektronik haberleşme hizmetlerinde, serbest rekabetin getireceği yararlar hedeflenmekle, bu alanda verilecek hizmetlerde, uygulanacak ilkeler netleştirilmiştir. Bu kapsamda, sektörün serbest rekabete

açılması ile oluşabilecek sorunlar ve alanda, düzenleyici kuruluşlarının yetkileri net bir şekilde düzenlenmiştir. Maddenin düzenlediği ilkeler kapsamında, idarenin takdir hakkı ve bunun ilkeleri açıkça sayılmakla, elektronik haberleşme hizmetleri kapsamında, söz konusu işlemlerin, idari yargı kapsamında denetimi de kolaylaştırılmıştır. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 5. maddesinde, işbu Kanuna konu elektronik haberleşme sektöründe, yetkili bakanlığın görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Madde düzenlemesiyle, ulusal kapsamda, tahsis edilecek belirli telsiz frekans kullanımını içeren sınırlı sayıda işletmeci tarafından yürütülmesi gereken, elektronik haberleşme hizmetlerine dair esaslar, yetkilendirme, hizmetlerin başlama zamanına dair esaslar ve hizmeti sunacak işletmeci sayısını belirleme yetkisi Ulaştırma Bakanlığına bırakılmıştır. Bunun yanında; Bakanlıkça, elektronik haberleşme alanının serbest rekabet ortamında gelişimini sağlamak, ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümünü sağlama yönündeki esasların belirlenmesi ve ihtiyaç duyulduğunda, gerekli tedbirlerin alınması hedeflenmiştir.

Madde düzenlemesiyle, elektronik haberleşme hizmetinin kamu yararında ve milli güvenlik amaçlarına uygun olarak, yerine getirilmesi doğrultusunda, çalışmaların geliştirilmesi, elektronik haberleşme hizmetlerinde kullanılan ve ileride kullanılacak araçların yerli üretim kapsamında üretiminin teşviki amaçlanmıştır. Ayrıca, internet kullanımının yaygınlaştırılması için yapılması gerekenlere yönelik planlamalar yapılması öngörülmektedir. Madde kapsamında, bu sektör alanında, uluslararası anlamda temsilin, ilgili bakanlık olan Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'yla koordineli bir şekilde yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 6. maddesinde, iş bu Kanuna konu kurumun görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Madde düzenlemesinde, yetkili kurum olan BTK'nin elektronik haberleşme sektöründeki, rekabete ilişkin şikayetleri inceleme yetkisi, sektöre dair yetkilendirme, sektörde faaliyet gösteren kuruluşlarla ilgili düzenleme ve denetleme yetkisi düzenlenmektedir. Bu şekilde; alanda, tüketicilerin korunması amaçlanmaktadır. Kuruma dair elektronik haberleşme hizmetleri alanında, ortaya çıkabilecek rekabet ihlallerini denetlemek, yaptırım uygulamak, gerektiğinde, Rekabet Kurumu'ndan görüş alabilme yetkisi düzenlenmiştir. Ayrıca, elektronik haberleşme hizmetleri sektörünün gelişimini sağlama yönünden, gerekli olan araştırma faaliyetleri, Türkiye'nin üyesi olduğu kanun kapsamı ile ilgili uluslararası kuruluşlara katılımının sağlanmasına dair ilke ve esaslar belirlenmiştir. Yine, kurum; kanun çerçevesinde verilen görevlerin yerine getirilebilmesi için ilgili ikincil düzenlemeleri yapmakla yükümlendirilmiştir.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 51. maddesinde, kişisel bilgilerin işlenmesinde ve gizliliğinin korunmasında uyulacak ilkeler düzenlenmiştir. Kanun 51. madde düzenlemesinde, kişisel verilerin ve bunlara ilişkin gizliliğin korunmasına dair bu alanda, uluslararası sözleşmelerle belirlenmiş, bu sözleşmelerle uyumun sağlanmasına yönelik, elektronik haberleşme hizmetlerinden yararlananların kişisel verilerinin mahremiyetinin korunması kapsamında yapılacak düzenlemelerde, BTK yetkili kılınmıştır.

Türkiye'de telekomünikasyon alanında ilk düzenleme, 04.02.1924 tarihli 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu (Uyap Mevzuat, 2018) ile yapılmıştır. Daha sonraları, telekomünikasyon alanında yaşanan gelişmeler paralelinde, ilgili kanun maddeleri üzerinde değişiklikler

yapılmıştır. Küresel anlamda, bilgi teknolojileri alanında, yaşanan gelişmeler sonucu, telekomünikasyon yerini elektronik haberleşmeye bırakmaya başlamıştır.

Elektronik haberleşme hizmetleriyle ilgili mevzuat düzenlemelerinin dağınık bir halde bulunması ve uluslararası sistemle uyumun sağlanması zarureti sebebiyle, dağınık halde bulunan mevzuat hükümleri, 5802 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile bir çatı altında toplanmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken, sektörle ilgili düzenlemeler ve yeni tanımlar mevzuata girmiş, sektörde faaliyet gösterecek işletmelere dair düzenlemeler, yetki ve sorumluluklar, piyasanın denetimine dair esaslar tanımlanmıştır. Ayrıca, elektronik haberleşme hizmetlerinin sunumunda, tüketici haklarının korunması, idari ücretler ve kullanım haklarına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Elektronik haberleşme kanunu, BİT ve e-devlet alanında yapılmış mevzuatların içinde, en geniş kapsamlı mevzuattır.

5802 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunuyla ilgili olduğu değerlendirilen yönetmelikler ve kapsamı, aşağıda sıralanmaya çalışılmıştır.

24.07.2012 tarih ve 28363 sayılı resmi gazete yayınlanan "*Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik*", 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'na dayanılarak çıkartılmış olup, söz konusu Yönetmeliğin amacı, "*..elektronik haberleşme sektöründe kişisel verilerin işlenmesi, saklanması ve gizliliğinin korunması için elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösteren işletmecilerin uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.*" şeklinde hüküm altına alınmıştır.

20.07.2008 tarih ve 26942 sayılı resmi gazetede yayınlanan "*Elektronik Haberleşme Güvenliği Yönetmeliği*"nin amacı, "*elektronik haberleşme güvenliğine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*" şeklinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğin kapsamı "*..işletmecilerin fiziksel alan güvenliği, veri güvenliği, donanım-yazılım güvenliği ve güvenilirliği ile personel güvenilirliğinin sağlanması için tehditlerden ve/veya zafiyetlerden kaynaklanan risklerin bertaraf edilmesi veya azaltılmasına ilişkin olarak alacakları tedbirlere yönelik usul ve esasları kapsar.*" şeklinde düzenlenmiş olup, Yönetmelikte kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması, kapsam dışı tutulmuştur.

20.07.2006 tarih ve 26108 sayılı resmi gazetede yayınlanan "*Sanal Ortamda Oynatılan Talih Oyunları Hakkında Yönetmelik*" ile talih oyunlarının kanun dışı olarak sanal ortam üzerinden oynatılmasının takibi ve denetlenmesi, ilan ve reklamların önlenmesine dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

27.06.2009 tarih ve 27271 sayılı resmi gazetede yayınlanan "*Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazlara Dair Yönetmelik*" ile elektronik kimlik bilgisini haiz cihazların kayıt altına alınmasına, kayıp, kaçak veya alıntı cihazlara elektronik haberleşme hizmetinin verilmesinin engellenmesine ve elektronik kimlik bilgisi değiştirilen cihazlara dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

23.10.2010 tarih ve 27738 sayılı resmi gazetede yayınlanan "*Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Gerçek ve Tüzel Kişilerin Elektronik Haberleşme Hizmeti İçinde Kodlu veya Kriptolu Haberleşme Yapma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*" ile kodlu yada kriptolu haberleşme sistemi üretimi, başvuru ilkeleri, değerlendirilmesi, izin işlemleri, emniyet ve muhafaza tedbirleri, denetim, müeyyide ve kayıtlarının tutulmasında uygulanacak usul ve esaslar ile yapılacak iş ve işlemler belirlenmiştir.

25.08.2011 tarih ve 28036 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile kayıtlı elektronik posta sisteminin hukuki ve teknik yönleriyle işleyişine dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

“Adalet Bakanlığı Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden Gelecek Tehlikelerden Korunması ve Veri Güvenliğinin Sağlanmasında Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile Adalet Bakanlığına ait bilgi sistemlerinin internet üzerinden gelecek tehlikelerden korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanmasına yönelik alınacak güvenlik önlemlerine dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

01.11.2007 tarih ve 26687 sayılı resmi gazetede yayınlanan “İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik” ile internet toplu kullanım sağlayıcıları ve ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri ve sorumluluklarıyla denetimlerine dair esas ve usuller düzenlenmiştir.

30.11.2007 tarih ve 26716 sayılı resmi gazetede yayınlanan “İnternet Ortamında Yapılan Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile içerik sağlayıcıların, yer sağlayıcıların ve erişim sağlayıcıların yükümlülük ve sorumluluk ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.

07.11.2010 tarih ve 27752 sayılı resmi gazetede yayınlanan “İnternet Alan Adları Yönetmeliği” ile “.tr” uzantılı internet alan adlarının yönetimine dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

06.01.2005 tarih ve 25692 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ” ile elektronik imzaya dair süreçleri ve teknik kriterleri detaylı olarak belirlenmiştir.

25.08.2011 tarih ve 28036 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi İle İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ” ile kayıtlı elektronik posta sistemine dair süreçleri ve teknik kriterleri detaylı olarak belirlenmiştir.

16.05.2012 tarih ve 28294 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğ” ile kayıtlı elektronik posta hesabı adreslerinin yapısına ve kayıtlı elektronik posta rehberlerinin oluşturulmasına, güncellenmesine, işletilmesine ve kullanılmasına dair usul ve esasları belirlenmiştir.

05/09/2004 tarihli ve 25574 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Telekomünikasyon Kurumu Tarafından İşletmecilere Uygulanacak İdari Para Cezaları ile Diğer Müeyyide ve Tedbirler Hakkında Yönetmelik” düzenlemesinde, mevzuatın amacı, “..işletmecilerin faaliyetlerinin mevzuat ile görev ve imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin şartlarına aykırı olması halinde 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 4673 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesinin (f) bendi hükmü gereği öngörülen idari para cezalarının kademelendirilmesi ve diğer müeyyidelerinde uygulama esaslarının gösterilmesidir.” şeklinde tanımlanmış, olup kapsamı ise, “... Kurum ile yapılan bir görev sözleşmesi, imtiyaz sözleşmesi ve/veya Kurumdan alınan bir telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin uyarınca telekomünikasyon hizmetleri yürüten ve/veya telekomünikasyon alt yapısı işleten sermaye şirketlerinin faaliyetlerinin mevzuat ve görev sözleşmesi, imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin şartlarına aykırı olması halinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin usul ve esasları kapsar.” şeklinde tanımlanmıştır.

2.1.5. 1512 sayılı Noterlik Kanunu ve İlgili Yönetmelikler

1512 sayılı Kanunun (Uyap Mevzuat, 2018) 198/A maddesinde; kanunda belirtilen işlemlerin elektronik imza ile yapılabileceğine dair esaslar düzenlenmiştir. Kanun maddesinde, noterlik işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasına, saklanmasına ve paylaşılmasına ilişkin usul ve esasların bu kanuna dayanılarak çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği, hüküm altına alınmıştır.

"1512 sayılı Noterlik Kanunu"nun 198/A maddesinde düzenlenen elektronik işlemlere dair esaslar, "Noterlik İşlemlerinin Elektronik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik"te düzenlenmiştir.

İlgili Yönetmeliğin 5. maddesinde, elektronik ortamda yapılacak noterlik işlemleri, 6. maddesinde, elektronik imza ile ilgililerin noter huzurunda olmadan yapılabileceği işlemleri düzenlenmiştir. Bu işlemler; çevirme işlemleri, tescil işlemleri, tespit işlemleri, örnek verme işlemleri, defter onayları, imza onaysız ihtarname ve ihbarnamedir.

Yönetmeliğin 7. maddesinde elektronik imza ile noter huzurunda yapılabilecek işlemler düzenlenmiştir. Bu işlemler, 6. maddede sayılan işlemler dışındaki işlemler olup, söz konusu işlemlerin elektronik imza ile yapılabilmesi veya 5. maddenin ikinci fıkrası uyarınca, elektronik imza ile başlatılan bir işlemin sonuçlandırılması ilgililerin noter huzurunda bulunması şartına bağlanmıştır.

Noter huzuruna gitmeden yapılabilecek işlemler, şimdilik bu şekilde sınırlandırılmakla birlikte, birçok noter onayı gerektiren işlemler, güvenli elektronik imza ile Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) üzerinden yapılabilecek veya başlatılabilecektir. Ancak, söz konusu işlemleri sonuçlandırma aşamasında, ilgililerin noter huzurunda olması gerekecektir. İşlemlerin geçerliliği, "güvenli elektronik imza", "Zaman Damgası" ve "KEP" ile sağlanacaktır.

İlgili yönetmelik gereği, sistem altyapısının kurulması ve işletilmesi için "Noterler Birliği" yetkilidir. Sistem alt yapısında, noter tercihi yapılabilmesi, yapılan işlemlerin elektronik ortama kaydedilebilmesi, işlemlerin süratle yapılabilmesi bakımından en yakın noterin bulunması, ödeme işleminin yapılması ve buna benzer özellikler yer almaktadır (Akbulut, 2015).

1512 sayılı Noterlik Kanunu ve ilgili Yönetmelik ile yapılan son mevzuat değişiklikleriyle, noterlik işlemlerinin de günümüz BİT çağının bir gereği olarak elektronik ortamda yapılabilmesinin önü açılmıştır.

İşlemlerin, güvenlik elektronik imza ile TNBBS üzerinden gerçekleştirilmesine olanak sağlayan, e-devlette onay kurumlarının yanında, geleneksel noterlik uygulamasına benzer şekilde, belge ve yetki devri taleplerini onaylayan işlem zaman sürecinde, geçerlilik kazandıran kısaca e-noter olarak adlandırılan kavram, e-devlet yapılanmasının temel dayanağı olarak, kabul edilmektedir (Demirel, 2006: 97-100).

E-noterlik işlemlerinin denetimi de BİT alanında yaşanan gelişmeler paralelinde, işlem güvenliğinin sağlanması noktasında önem arz etmektedir. Bu hususta, Noterler Kanunu 122. maddesinde, noterlerin denetimi hususu düzenlenmiştir. Kanun maddesine göre, noterler bağlı buldukları Cumhuriyet Başsavcılıklarının sürekli denetimi altında bulunmakla ve

yılda en az bir kez teftiş olunmaktadırlar. Ayrıca, Noterlerin Adalet müfettişleri tarafından da teftiş olunduğları, ayrıca Noterler Birliğinin de noterler üzerinde, denetim ve gözetim yükümlülüğü ve bunun usulleri hüküm altına almıştır.

BİT alanında gelişmeler paralelinde, noter huzurunda olmadan, güvenli elektronik imza ile TNBBS üzerinden yapılabilecek işlemlerin, TNBBS üzerinden başlatılan ancak sonuçlandırma aşamasında noter huzurunda bulunulması gereken işlemlerin denetimi de, bu hususta yeni bir düzenleme olmaması sebebiyle, Yönetmeliğin 12. maddesi gereği, Noter Kanunu Yönetmeliği 83. maddesi kapsamında sağlanacaktır.

E-noterlik kavramı altında, güvenlik elektronik imza ile TNBBS üzerinden gerçekleştirilen işlemlerin, gerek Cumhuriyet Savcıları, Adalet Müfettişleri gerekse Noterler Birliği yetkilileri tarafından gerçekleştirilecek denetimlerde, denetimde bulunan makamların, BİT kullanılarak yapılan bu işlemlerde, en azından hukuki sorumlulukları ilgilendiren noktalarda, konuya hakim olmaları, BİT alanındaki gelişmeler paralelinde, yeniden düzenlenen hukuki ve cezai mevzuatı uygulama noktasında, yetkin olmaları, önem arz etmektedir.

E-devlet ve BİT'nin hukuki alt yapısının, bu alandaki gelişmeler paralelinde düzenlenmesi, bunun sonucu olarak, mevzuat düzenlemelerinin sağlayacağı güvenle birlikte, BİT ve e-devlet alanında, uzman hukukçu, hakim, savcı, noter, avukat ve arabulucuların konuya hakimiyeti büyük önem arz etmektedir. Alanında uzman hukukçuların bulunması; vatandaşların, e-devlet ve BİT'e karşı alanın yeni olmasından kaynaklı önyargılarından kurtulmalarını sağlayacak, bireylerin alanın sağladığı kolaylıklardan daha fazla yararlanmalarının önünü açacaktır. Bu şekilde, gelişimi sürdürülebilir, çağdaşlarıyla uyumlu bir e-devlet ve BİT gelişimi sağlanabilecektir.

2.1.6. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı resmi gazetede yayınlanan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (Uyap Mevzuat, 2018) 153. Maddesinde kayıt ve yayın yasağı hususu düzenlenmiştir. Madde metnindeki düzenlemeyle, mahkeme süjelerine, modern teknolojiden ve Adalet Bakanlığınca uygulamaya konulan UYAP'tan yararlanma imkânı sağlanmaktadır. Bu şekilde, yargılama faaliyetinin bir işlemine uzaktan katılma, süjelerin isticvabı, tanığın yada bilirkişinin dinlenilmesi olanaklı olacak, hâkim uzaktan da olsa, delillere şahsen ulaşacak, Anayasanın da amir hükmü olan "usul ekonomisi" çerçevesinde, daha az emek ve daha az masrafla davanın karara bağlanması, mümkün olacaktır. İspat ve deliller başlıklı, dördüncü kısmında, belge başlıklı 199. maddesine de yapılan düzenlemede, BİT araçları kullanılarak usulüne uygun olarak hazırlanan verilerin de belge kapsamında olduğu, hüküm altına alınmıştır.

Görüntü veya ses kayıtlarıyla, bilgi taşıma söz konusu olmakla birlikte, elektronik ortamda kullanılan araçlar üzerinden de bilgi taşınabilmektedir. Madde metni lafzından anlaşılacağı üzere, "elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları" ibaresi kullanılmakla, veri taşıyıcılar kapsamında, bu alandaki gelişmelerin göz önünde bulundurulmasına imkan tanıyacak, bir tanımlama yapılmıştır.

6100 sayılı Kanununun 205. maddesinde, adi senetlerin ispat gücüne dair, hususlar düzenlenmiştir. Kanun maddesinin 2. fıkrası ile güvenli e-imza ile meydana getirilen belgelerin senet, değerinde olduğu hususu düzenlenmiştir.

E-imzalı belgelerin, delil değeri konusunda, daha önceki Kanun madde metnindeki mevcut tereddüdün, bu düzenlemeyle, ortadan kaldırılması hedeflenmiştir. Düzenlemeyle, e-imzalı belgelerden yalnız, güvenli elektronik imza ile meydana getirilenler, adî senet değeriinde sayılmış, diğer elektronik belgeler veya güvenli e-imza dışında imzalanarak, meydana getirilmiş elektronik belgeler, adî senet olarak kabul edilmediği, hüküm altına alınmıştır. Güvenli e-imza ile meydana getirilen belgelere dair adî senettir ibaresi yerine, adi senet hükmündedir ibaresi, tercih edilmiştir. Bunun sebebi, güvenli e-imzanın teknik anlamda, adî senet olmamasıdır. Bu tür belgelerin meydana getirilmesi ve piyasaya sunumu, adî senetlerin oluşturulması ve piyasaya sunumu, farklılıklar arz etmektedir. E-imzalı belgelerin inkârı durumunda, uygulanacak hükümler, adi senetlere uygulanacak hükümlerle farklılıklar arz etmektedir. Bu nedenle, e-imzalı belgelerin, adî senetle aynı ispat gücü olmanın yanında, aynı şekilde, adî senet olarak kabul edilmemiştir. Bunun sonucu olarak, elektronik belgelerin inkârı durumunda uygulanacak usuller, adi senetlerden, ayrı kanun maddelerinde düzenlenmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında ise hâkime verilen yetki, e-imzalı belgelerin güvenli elektronik imza ile meydana getirilip getirilmediğini, hâkimin kendiliğinden inceleyebileceği hususudur. Bunun sebebi, bir elektronik belge, yalnız güvenli elektronik imza ile meydana getirilmesi durumunda, adî senet gücünde delil olma özelliğine sahip olacaktır. Bu fıkra hükmüne konu yetki, ispat ve delillere dair genel hükümler içinde bulunan, bir delilin hukuken geçerli bir delil olup olmadığını inceleme yetkisinin, mahkemede olması sebebiyle yer verilmiştir.

6100 sayılı Kanununun 210. maddesinde güvenli elektronik imzalı belgenin inkârına dair hususlar düzenlenmiştir. Güvenli elektronik imzayla meydana getirilen bilginin inkârı durumunda, söz konusu inkarın incelenmesi, kanunda geçen diğer belgelerdeki sahtelik incelemesi ile aralarında farklılık arz etmektedir. Çünkü güvenli elektronik imzayla meydana getirilen verinin doğruluğu hususunda, kuşkunun bertaraf edilmesi, yalnız teknik bir tahlille mümkündür. Bu nedenle, güvenli elektronik imzalar hususundaki iddialar, konusunda uzman bilirkişilerce yapılacak inceleme ile doğrulanabilmektedir. Madde düzenlemesinde ise söz konusu iddialar hakkında, inceleme başlatılması ve daha sonra ise inkârda bulunan tarafın dinlenmesi, mümkün olabilecektir. Hakim inkâr eden tarafın açıklaması sonrası bir kanaate varırsa, bilirkişi incelemesine başvurmak zorunda değildir.

6100 sayılı Kanun'un 219. maddesinde tarafların belgeleri ibrazı zorunluluğu düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkranın ikinci cümlesinde, elektronik belgelerin ibrazı usulü açıklanmıştır. Çünkü elektronik belgelerin ibrazı edilmesi hususu, diğer belgelerin ibrazından farklılık, arz etmektedir. Bu nedenle, elektronik belgenin kağıt olarak çıktısı sonrası ve talep halinde incelemeye olanak verecek biçimde, elektronik belgenin, elektronik ortama kaydı yapılarak, ilgili mahkemeye ibraz edilmesi gerekmektedir. Elektronik belgelerin inceleme usulünün ne olduğu, günün teknik şartları dikkate alınarak, tespit edilecektir. Madde düzenlemesine konu ibraz edilecek elektronik belgenin, güvenli veya basit elektronik imza ile imzalanmış olup olmaması önem, arz etmemektedir. Güvenli e-imza ile imzalanmamış bir elektronik belgenin de delil olarak ibrazı, söz konusu olabilir. Elektronik belgenin ibrazı ile onun delil değeri, farklı değerlendirildiğinden, bu şekilde bir ayırım yapılmamıştır.

6100 sayılı Kanun'un 236. maddesinde, yargı çevresi dışında olan yemin edecek kimseye dair hususlar düzenlenmiştir. Madde metni ile mahkemenin yargı çevresi dışında bulunan yemin

edecek kişinin BİT araçlarının kullanıldığı, UYAP sistemi ile beyanın alınabileceği, hüküm altına alınmıştır. Bu şekilde, yargılama konusunda, bir anayasal ilke olan usul ekonomisi gereği de sağlanmış olmaktadır.

6100 sayılı Kanun'un 243. maddesinde, tanığın mahkemeye davet edilmesi düzenlenmiştir. Madde metnindeki düzenleme ile tanığın mahkemeye davetine dair kullanılacak araçlar, günümüz bilgi iletişim teknolojisi dikkate alınarak tanımlanmıştır. Mahkeme, gerek duyduğunda, BİT araçlarını da kullanmak suretiyle, tanığı; telefon, faks ve elektronik posta gibi araçları yoluyla davet etme, imkanı vardır. Bu durum, istisnaî bir düzenlemeyi kapsadığından, olağan prosedürde öngörülen tanığın davete gelmemesinin neticeleri, bu düzenleme kapsamında, uygulama alanı bulmayacaktır.

6100 sayılı Kanununun 445. maddesinde, elektronik işlemler düzenlenmiştir. 6100 sayılı Kanunda teknolojik gelişmelerin paralelinde, BİT araçlarıyla kullanılarak hazırlanan verilere dair yapılan düzenlemeler, hukuki işlem güvenliğinin sağlamayı amaçlamakla birlikte, bu sayede, BİT araçlarının hukuki işlemlerde kullanımının yaygınlaşması sağlanmıştır.

2.1.7. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Kanunu

28835 sayılı resmi gazetede 28.11.2013 yayınlanarak, altı ay sonra yürürlüğe giren "6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun" (Uyap Mevzuat, 2018) ile e-ticaretle ilgili; temel olarak mal tanımı, elektronik ortamda kullanılmak için düzenlenen yazılım, ses, görüntü ve benzeri gayri maddi malları da kapsayacak şekilde genişletilmiş ve elektronik ortamda yapılan mesafeli satış sözleşmeleri, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun kapsamı içine dahil edilmiştir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Kanunu'nda bilgi iletişim teknolojileri kullanımına yönelik yapılan düzenlemelerden 3. maddede içinde, BİT araçlarının da bulunduğu kalıcı veri sağlayıcı ve mal tanımı yapılmıştır. 6502 sayılı Kanunun temel ilkeler başlıklı 4 maddesinin dördüncü fıkrasında, BİT araçları kullanılarak yapılan sözleşmeler düzenlenmiştir.

6502 sayılı Kanunun satıştan kaçınma başlıklı 6. maddesinin birinci fıkrasında, BİT araçları kullanılarak teşhir edilen malın, aksi bir ibare konulmuş olmadıkça, satışından kaçınılamayacağı, hüküm altına alınmıştır.

6502 sayılı Kanunun ayıplı hizmet başlıklı 13. maddesinin ikinci fıkrasında, BİT araçları kullanılarak ilan edilen hizmetlerdeki eksiklikler düzenlenmiştir:

6502 sayılı Kanunun, "mesafeli sözleşmeler" başlıklı 48. maddesinin birinci ve beşinci fıkralarında, BİT araçları kullanılarak yapılan mesafeli sözleşme tanımlanmış ve BİT araçları yoluyla yapılan satışlara dair tüm kayıtların satıcı veya sağlayıcı tarafından tutulması hususu düzenlenmiştir. 6502 sayılı Kanunun "Finansal Hizmetlere İlişkin Mesafeli Sözleşmeler" başlıklı 49. maddesinde, madde konusu sözleşmelerin, BİT araçları yoluyla yapılan sözleşmeler olarak tanımlanmakta, yine tüketicinin, satıcı tarafından, BİT araçları yoluyla bilgilendirilmesi öngörülmekle, bu tip sözleşmede, tüketicinin hakları düzenlenmiştir:

İlgili mahkeme kararlarına bakıldığı zaman, yüksek yargı kararlarında, satıcının tüketicilerle internet üzerinden gerçekleştirmiş olduğu sözleşmelerin, yukarıda tanımı yapılan "mesafeli sözleşmeler" kapsamında yer aldığı, hüküm altına alınmakla, kanuna aykırı eylemi nedeniyle,

satıcı hakkında mülkü amirce, Tüketici Korunması Kanunu gereğince yaptırım uygulanabileceği, hüküm altına alınmıştır.

“Uyuşmazlık döneminde, davacının eseri üzerinde başkasının tasarruf etmesi için telif hakkının satılması veya devredilmesi söz konusu olmayıp, davacının ödeme yaparak internet servis sağlayıcılarından sanal alan kiralamak suretiyle kurduğu internet sitesinde üyelerine belli bir bedel karşılığında oyun hizmeti sunduğu taraflar arasında tartışmasız olup, bu hizmet sunulurken eleman çalıştırıldığı da davacının ifadesinden anlaşılmaktadır. Söz konusu faaliyet ticari bir organizasyona dayalı olup, işlemin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi veya bilgisayar oyununun yazılımının Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre eser niteliği taşıması faaliyetin ticari niteliğini değiştirmez.” Danıştay 3. Daire 2010/2303 E. , 2012/3985 K. T.28.11.2012, (Uyap Mevzuat, 2018)

“... Bu durumda; davacı şirketin tüketicilerle internet üzerinden gerçekleştirmiş olduğu sözleşmelerin, yukarıda tanımlanan mesafeli sözleşmeler kapsamında yer aldığı, uyuşmazlığın ise mesafeli sözleşmeleri düzenleyen 4077 sayılı Kanun'un 9/A ve Mesafeli Sözleşmeler Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin ihlâl edilmesinden kaynaklandığı anlaşıldığından, söz konusu mevzuat hükümlerine aykırılık halinde işlem tesis etme yetkisinin de Kanun'un 26. maddesi uyarınca davalı idarede olduğu sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, davacı şirket hakkında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ya da yetkili mahalli mülki amirlerince 4077 sayılı Kanun kapsamında yaptırım uygulanması, Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu tarafından kendi mevzuatı çerçevesinde telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren davacı şirket hakkında yaptırım uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.” Danıştay 15. Daire 2011/1703 E. , 2011/5890 K. T. 21.12.2011, (Uyap Mevzuat, 2018)

Yukarıda açıklanan mahkeme kararlarında, davacının, internet servis sağlayıcılarından sanal alan kiralarak, kurduğu internet sitesinde, üyelerine belli bir bedel karşılığında, oyun hizmeti sunmasını, ticaret hukuk kapsamında bir ticari faaliyet olarak değerlendirilmekte, sonuçları itibariyle bir ticari faaliyetini tüm sonuçlarını kapsadığı, hüküm altına alınmaktadır. Diğer mahkeme kararında ise, belirtildiği üzere, davacı şirketin, tüketicilerle internet yoluyla yaptığı sözleşmelerin, yukarıda tanımlanan mesafeli sözleşmeler kapsamına girdiği, bu durumda, BTK'ca, kendi mevzuatı kapsamında, telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren davacı şirket hakkında, yaptırım uygulanmasına engel teşkil edemeyeceği de vurgulanmaktadır.

2.1.8. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı resmi gazetede yayınlanan “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu”nda (Uyap Mevzuat, 2018) bilgi teknolojileri kullanımına yönelik, bir takım düzenlemeler yapılmıştır.

6201 sayılı Kanunun 18. madde 3. fıkra düzenlemesiyle, BİT araçları kullanılarak yapılan, tacirler arasında karşı tarafı temerrüde düşürmeye, akdi feshe, sözleşmeden dönmeye dair yapılan ihbarlar yada ihtarlar hukuki anlamda, geçerli işlemler olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, Kanunun 21. maddenin 3. fıkrasında, BİT araçlarıyla kurulan sözleşmelere ilişkin teyit mektubuna dair düzenlemeler yapılmıştır. Madde düzenlemeleri, ticari yaşamda, BİT araçlarının kullanımını artırmış, madde konusu işlemlerde, taraflar bakımından, emek ve zaman tasarrufu sağlamıştır.

6201 sayılı Kanununun 58. madde 1. fıkra düzenlemesiyle, haksız rekabete ilişkin hükümler düzenlenirken, söz konusu haksız fiilde, BİT araçlarının da kullanılması hali düzenlenmekle, bu iletimi sağlayanlar ve ilan veren kişilerin sorumluluklarına da gidilebileceği hüküm altına alınmıştır.

6201 sayılı Kanununun 64. madde 2. fıkra düzenlemesiyle, tacirlerin işletmesiyle ilgili her türlü belgenin fotokopisini ve bilgisayar kaydı elektronik ortamda da saklanması yükümlülüğü hüküm altına alınmıştır.

6201 sayılı Kanununun 64. madde 2. fıkra düzenlemesiyle, ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması hâlinde, noter onayının aranmadığı, fiziki ortamda veya elektronik ortamda tutulan ticari defterlerin nasıl tutulacağına ilgili bakanlığın tebliğ hükümlerine bağlı olduğu, hüküm altına alınmıştır.

6201 sayılı Kanununun 65. madde 4. fıkra düzenlemesiyle, ticari defterlerin ve gerekli kayıtların veri taşıyıcılar yoluyla da tutulabileceği, elektronik ortamda tutulması hâlinde, saklama süresi boyunca, bilgilere ulaşılmasının ve okunmasının temini edilmiş olması yükümlülüğü, hüküm altına alınmıştır.

6201 sayılı Kanununun 82. madde 1. fıkra düzenlemesiyle, ticari defterlerin ve gerekli kayıtların elektronik ortamda tutulması hâlinde, bilgisayar dışında basılı olarak da saklanabileceği, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanununun 94. maddesinde, hesap devrelerine ilişkin bakiyenin belirlenmesine dair elektronik imza ile itirazda bulunulabileceği düzenlenmiştir.

6102 sayılı Kanununun 390. maddesinde, anonim şirketlerde, yönetim kurulunun elektronik ortamda da yapılabileceği, toplanma ve karar yeter sayılarına dair kanun hükümlerinin bu durumda da geçerli olduğu, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanununun 428. maddesinde, anonim şirketlerde, genel kurul toplantı çağrısının ilanı ve üyelere çağrısını BİT araçları yoluyla yapılabileceği, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanununun 455. maddesinde, anonim şirketlerde esas sözleşmenin değiştirilmesi kararının söz konusu şirket tarafından BİT araçları yoluyla duyurulacağı, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanununun 460. maddesinin ikinci fıkrasında, anonim şirketlerde, sermaye artırımı kararının BİT araçları kullanılarak, şirket tarafından duyurulacağı, hüküm altına alınmıştır. 6102 sayılı Kanununun 473. maddesinin ikinci fıkrasında, anonim şirketlerde, sermaye azaltılmasına gidilmesi durumunda, genel kurul toplantısı çağrısında, internet sitesi yoluyla yapılan bildirimlerde, bunun sebeplerinin bildirim hususu düzenlenmiştir.

6102 sayılı Kanununun 486. maddesinin ikinci fıkrasında, anonim şirketlerde, pay senetlerinin bastırılması halinde, ilgili yönetim kurulu kararının internet sitesine de konulacağı, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanununun 541. maddesinin birinci fıkrasında, anonim şirketlerde alacaklıların çağrılması ve korunması kapsamında, söz konusu şirketin sona ermesi bildirim ve alacaklıların alacaklarını tasfiye memurlarına bildirimine konu ilan, şirketin internet sitesinde yapılacağı, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanunun "*Deniz Ticareti*" beşinci kitap, birinci kısım "*Gemi*", üçüncü bölüm "*Gemi Sicili*" 966. maddesinin birinci fıkrasında, gemi sicilinin re'sen silinmesi usulünde, silinmeye çağrı ve belirlenen sürenin, varsa söz konusu şirketin internet sitesinden de ilan edileceği hususu düzenlenmiştir.

6102 sayılı Kanunun "*Deniz Ticaret*"i beşinci kitap, dördüncü kısım "*Deniz Ticareti Sözleşmeleri*", üçüncü bölüm "*Navlun Sözleşmesi*"nde 1159. maddesinin ikinci fıkrasında, yüklemenin hiç yapılmaması durumunda, taşıyanın sözleşmenin fesih edildiğini e-posta yoluyla, yazılı bildirimde bulunmasının zorunluluğu hususu düzenlenmiştir.

6102 sayılı Kanunun "*Deniz Ticareti*" beşinci kitap, dördüncü kısım "*Deniz Ticareti Sözleşmeleri*", üçüncü bölüm "*Navlun Sözleşmesi*"nde 1160. maddesinin üçüncü fıkrasında, eksik yükleme durumunda, taşıyanın taşıyandan, elektronik mektup veya benzeri teknik araçlarla yazılı bildirimde bulunup, taşıtandan belli süre içinde talimat verilmesini isteyebileceği, hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Kanunun "*Deniz Ticareti*" beşinci kitap, dördüncü kısım "*Deniz Ticareti Sözleşmeleri*", üçüncü bölüm "*Navlun Sözleşmesi*"nde 1163. maddesinin ikinci fıkrasında kırkambar sözleşmesinde taşıyanın geciken taşıtandan navlun isteyebilmesi, bunu yola çıkmadan taşıtana, içinde elektronik postanın da bulunduğu, benzeri teknik araçlarla, yazılı bildirimde bulunması, şartına bağlamıştır.

6102 sayılı Kanunun "*Deniz Ticareti*" beşinci kitap, dördüncü kısım "*Deniz Ticareti Sözleşmeleri*", üçüncü bölüm "*Navlun Sözleşmesi*"nde 1224. maddesinin birinci fıkrasında, fesih bildirim BİT araçları yoluyla da yapılabileceği hususu düzenlenmiştir.

6102 sayılı Kanunu son hükümlerde, "*Elektronik İşlemler ve Bilgi Toplumu Hizmetleri İnternet Sitesi*"nin düzenlendiği 1524. maddesinde, bilgi toplumu hizmetleri kapsamında, sermaye şirketlerine tescil tarihinden itibaren belirlenen sürede, internet sitesi açma zorunluluğu getirilmiştir.

6102 sayılı Kanunun son hükümleri, "*Bilgi, Belgeler ve Senetler*" başlıklı 1525. maddesinde, işbu Kanunun düzenleme alanını içeren konulara ilişkin maddede belirtilen her türlü elektronik gönderme ve saklama sözleşmelerinin elektronik olarak düzenlenebileceği, yollanabileceği, itiraza uğrayabileceği ve kabul edilmişse hukuki sonuç doğurabileceği hususunda yapılan düzenlemeyle, BİT araçları kullanımının yaygınlaşmasına paralel, Ticaret Kanunu kapsamında, BİT kullanımının yasal alt yapısını sağlamaya yönelik, bir düzenleme olmuştur.

6102 sayılı Kanunu son hükümler, "*Güvenli Elektronik İmza*" başlıklı 1526. maddesinde, kambiyo senetlerinin elektronik imza ile düzenlenemeyeceği, yine bu senetlere dair hiçbir işlemin elektronik imza ile yapılamayacağı, konşimentonun, taşıma senedinin ve sigorta poliçesinin ise elektronik imza ile imzalanabileceği, ticari şirketler ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirlere ilişkin kanunen bütün işlemlerin ve buna dayanak olan belgelerin de elektronik imza ile yapılabileceği hüküm altına alınmakla, BİT araçları kullanımının yasallığı ve bilgi güvenliğinin sağlanmasına yönelik bir düzenleme olmuştur.

6102 sayılı Kanunu son hükümlerde, "*Elektronik Ortamda Kurallar ve İlkeler*" başlıklı 1527. maddesinde, esas sözleşmede öngörülmek şartıyla, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarının, BİT araçları kullanılarak yapılabileceği, maddenin ikinci

fıkrasında, belirtilen şirketler yönünden, BİT araçları kullanılarak ortaklar kurulu ve genel kurula katılma, oy verme ve öneride bulunmanın, fiziki katılımın sağladığı haklarla, aynı hukuki sonucu doğuracağı, hüküm altına alınmakla, usule yönelik işleme yönünden, taraflara BİT araçlarını kullanımının yasallığı sağlanarak kolaylık sağlanmıştır. Yine, Kanunun 1528. maddesinde, elektronik ortamı kullanmak isteyen hak sahiplerinin, elektronik posta adreslerini şirkete bildirecekleri hususu, hüküm altına alınmıştır.

Hukuk, sosyal, iktisadi ve siyasal organizasyon ve insani sorunların halledilmesi disiplindir. Diğer bir anlatımla; hukuk, sosyal bir varlık olan bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen ve müeyyidelerle desteklenen ilkeler birliğidir. Hukuk mantığı, ileride olması muhtemel olayları, göz önüne alarak düzenlemeler yapmaz, aksine somut olguların düzenlenmesi için kurallar getirir. Hukuk kurallarının oluşturulması ise belirli aşamaları gerektirmesi sebebiyle, uzun süreli işlemlerdir. Bu nedenle, hukuk kurallarının sosyal hayatta meydana gelen yenilikleri, aynı anda düzenleyebilmesi mümkün olmamaktadır. Elektronik ticaret uygulamasında da buna benzer bir durumla karşılaşmaktadır. Elektronik ticaret, BİT alanındaki hızla ilerleyen teknoloji ile paralelinde gelişirken, zaman içerisinde, bu alana özgü somut olayların yargılamalara konu olması, bu alana dair, mevzuat çalışmalarının kodifiye edilmemiş oluşu, hukuk boşluklarına sebebiyet vermiştir. Söz konusu yargılamalara konu problemlerin çözüme kavuşturulmasında, mevzuata başvurulması noktasında, bir takım eksiklikler, gündeme gelmektedir. Bu eksikliklere örnek vermek gerekirse, alanla ilgili günümüzde uygulanan mevzuat hükümlerinin, somut olaylara uygulama noktasında, eksik kaldığı görülmektedir. Bu noktada, son dönemde düzenlenen alana dair kısmi mevzuat düzenlemelerinin de, mevcut hukuk düzenindeki, bazı temel esasları zorlayabildiği, içinde yer aldığı çerçeve kanunun temel esaslarıyla bütünlük arz etmediği görülmektedir. Bu durumun sebebi de, alana dair sorunların kendine özgü olmasından kaynaklanmaktadır. Hukuk pratiği bakımından, ortaya çıkan problemler sebebiyle ve tamamen BİT alanına dair teknik bilgi gerektiren söz konusu alanın, kanun koyucularca, anlaşılabilirliği, elektronik ticaretin hukuki düzenlemelerinin henüz tamamlanamaması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ancak, bu hukuk boşluğunun doldurulması için ulusal, uluslararası ve bölgesel birlikler arasındaki çalışmalar devam etmektedir (Organ ve Karadağ, 2011: 85-87).

Elektronik ticaret, fiziksel altyapı bakımından çoğunlukla sanal ortamda yapılan işlemler bir bütünü olarak tanımlanmaktadır. Kurumlar ve şirketler bakımından, elektronik ticaret, ticaret platformunun internet ortamına aktarılmasıdır. İnternet ortamı, kendine özgü kavramları, unsurları ve riskleri bünyesinde, ihtiva etmektedir. Bu sebeple, geleneksel ticari faaliyetleri yapılandıran hukuk kuralları, elektronik ticari faaliyetleri kapsamakta eksik kalmaktadır. Bu sebeple, sürekli teknolojik yeniliklerle gelişen bu alanda, yeni hukuki düzenlemelerin yapılması ihtiyacı doğmaktadır. Bu konuda, iki ana fikir, ön plana çıkmaktadır. İlk yaklaşım, bütünüyle yeni bir "elektronik ticaret hukuku" meydana getirilmesidir. İkinci yaklaşım ise, mevcut mevzuatta, madde madde değişiklikler ve mevzuata eklemeler yapılması yoluyla, yeniden gözden geçirilerek, elektronik işlemleri kapsar hale getirilmesidir. Birinci yaklaşım olan, ayrı ve yeni bir hukuki düzenlemenin meydana getirilmesi mantıklı bir yaklaşım olarak görünmektedir. Bununla birlikte, söz konusu yaklaşım iki bakımdan olumsuzluk yaratma riski vardır. Şöyle ki; ilki sadece iş yapma şekillerini değiştiren elektronik ticaretin, geleneksel ticarettten bütünüyle ayrışmasına sebebiyet verebilme durumu, söz konusudur. Elektronik ticaretin, geleneksel ticari faaliyeti,

tamamlayıcı ve kolaylaştırıcı olma niteliği, bu iki ticari iş yapma biçimini birbirine kaynaştırmaktadır. Bu sebeple, her iki ticaret şeklinin, ayrı kurallar yerine, aynı kurallar ile düzenlenmesi daha faydalı olacaktır. İkinci olumsuz durum ise, bu durumda, elektronik ticaret tarafları (alıcılar, satıcılar, tedarikçiler, aracı kuruluşlar vb.), diğer bir anlatımla, hukuk kurallarından etkilenen taraflar ile kuralları uygulayanlar, yani hukukçular için uygulanması pratik olmayan, karmaşık bir yapı oluşabilme durumu, söz konusudur. Bu sebeple, tamamen farklı ve ayrı bir mevzuat düzenlemesi yerine, geleneksel ticareti düzenleyen, bugüne kadar uygulanan mevzuat hükümlerinin, elektronik ticarete uyarlanması, gerek elektronik ticarete taraf olanlar, gerekse hukuki kuralları uygulayıcılar bakımından, daha yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu yaklaşımlar, mevcut kuralların, elektronik ticarete cevap verip veremeyeceği tartışmalarını, gündeme getirmiştir. Birinci görüşü benimseyenler, hayat pratiğindeki ilişkilerden farklı, bu sanal ortamın kendine özgü yapısı sebebiyle, mevcut kuralların, elektronik ticarete cevap veremeyeceği görüşünü savunurken, ikinci görüşü benimseyenler ise; ulusal hukuk sistemi içinde bulunan birçok kuralın esnek olması nedeniyle, elektronik ticarete uygulanma imkanı olduğu, ancak çok istisnai durumlarda mevcut düzenlemelere ek düzenlemeler getirilme yoluyla, mevcut problemlerin çözüme kavuşabileceğini savunmaktadırlar. Yaygın eğilimin de bu yönde olduğu söylenebilir (Organ ve Karadağ, 2011: 85-87).

Konu, ülkemiz bakımından ele alındığında, bütünüyle yeni bir "elektronik ticaret hukuku" meydana getirilmesine ihtiyaç bulunmadığı, bir yaklaşım olarak savunulmaktadır. İnternet servis sağlayıcılarının hukuki bir statüye kavuşturacak düzenlemelerin yapılması ve bunların sorumluluklarının açıkça ortaya konulması, web sitesinde fikri hakların korunması, elektronik imza, elektronik belgelerin ispat gücü, e-işyeri, e-müşteri vb. konuların hukuki anlamda düzenlenmeleri gereği açıktır. Bu alandaki hukuki düzenlemenin sağlanması için ilgili kanunlara eklemeler yapılması yeterli görülebilmesi, ayrı bir yaklaşımdır. Netice olarak, söz konusu kuralların elektronik ticareti kapsamına alacak biçimde düzenlenmesinin ve yorumlanmasının yeterli olduğu da ayrı bir yaklaşım olarak dile getirilebilir. Bu yaklaşıma göre, elektronik ticarete özgü ayrı bir hukukun oluşturulmasına gerek yoktur. Bu yaklaşımla ilgili olarak, tüm dünya ülkelerinde ve bu konuda çalışma yapan kurum ve kuruluşların (OECD, WTO, UNCITRAL, WCO ve WIPO gibi) yaklaşımları da bu doğrultudadır (Organ ve Karadağ, 2011: 85-87).

2.1.9. 7201 sayılı Tebligat Kanunu

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun (Uyap Mevzuat, 2018) tebligatın yapılması başlıklı 11.01.2011 tarihli 6099 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi:

"Madde 1 - Kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmü şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır." hükmünü amirdir.

"... 7201 sayılı Yasanın ilgili maddelerinde faks çekmek suretiyle tebligat yapılacağı hakkında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Olayda tebligatın Tebligat Kanunu hükümlerine göre

yapılması gerekir. Faks çekmek suretiyle yapılan tebligatın usulüne uygun olduğu kabul edilemez. ..." Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No:2001/21-359, Karar No:2001/361, T.11.04.2001, (Uyap Mevzuat, 2018)

Hukuk Genel Kurulu Kararı, Kanun maddesinde yapılan 2011 ve 2016 tarihlerinde yapılan değişikliklerden önceye dair bir karar olsa da, değişikliklerle elektronik tebligatın da bu Kanun hükümleri gereğince, PTT veya memur vasıtasıyla yapılacağı, hüküm altına alınmakla, ilgili karara konu faksla tebligat yapılması, halen usule uygun bir uygulama değildir.

Aynı Kanunun, elektronik tebligat, ilan şekli ve teknik altyapının kurulması, tüzük hükümlerinin uygulanması başlıklı, bilgi teknolojilerinin kullanımına ilişkin 11.01.2011 tarihli 6099 sayılı Kanunla, 7201 sayılı Kanunun madde 7/A, madde 29 ve geçici madde 1'de, BİT araçlarının kullanımıyla uyumlu bir takım değişiklikler yapılmıştır.

Kanun maddelerinde, geçerli bir elektronik adresine tebligat yapılmasını talep eden şahsa, BİT araçları kullanılarak, elektronik yolla tebligat yapılabileceği, bu tebligatın adrese ulaştıktan beş gün sonra yapılmış sayılacağı, yine ilan yoluyla yapılan tebligatta, ilanun ayrıca elektronik ortamda da yapılacağı, BİT araçları kullanılarak yapılacak elektronik tebligatlara dair teknik alt yapının Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel (PTT) Müdürlüğü tarafından kurularak faaliyete geçirileceği, hüküm altına alınmıştır.

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda yapılan söz konusu değişiklikler, bilgi iletişim alanındaki gelişmelerden yararlanmak, günümüz teknolojisini sağladığı imkanlardan geri kalmamak adına, elektronik tebligatın yasal alt yapısı ve şekli hazırlanmıştır.

2.1.10. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

04/02/2011 tarihli ve 27836 sayılı resmi gazetede yayımlanan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (Uyap Mevzuat, 2018) yazılı şeklin unsurları, madde 14 ve imza başlıklı 15. maddelerinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler, BİT'lerin sözleşmelerde kullanımı sağlamakla, elektronik imzanın sözleşme şekillerinden, yazılı şekle ilişkin hükümlere tabi olduğunu, hüküm altına almaktadır.

Bir sözleşme, karşılıklı ve birbirine uyan irade açıklamalarından meydana gelmekte olup; sözleşmede, şekil tanımı, söz konusu irade beyanlarını açıklamak üzere kullanılan aracı açıklamaktadır. Şekil, bir iradeyi açıklamak üzere kullanılan araç, dış kalıptır. İrade açıklamalarının sözlü yada yazılı olarak beyanı, resmi bir makam önünde açıklanması, bir elektronik mesaj olarak yollanması vb., başka vasıtalarla açıklanması, örnek olarak verilebilir (Öztürk, 2002: 142).

Hukuki manada sözleşmelerde, "şekil"; "sıhhat şekli" ve "ispat şekli" olarak iki ana başlıkta incelenmektedir. Sıhhat şekli, bir hukuki işlemin, kanunda belirtilen şekilde, geçerli olabilmesi, kanunda emredilen bir şekilde yapılması şeklinde anlaşılmaktadır. Sıhhat şekline örnek vermek gerekirse, hukukumuzda gayrimenkul alım-satımlarının ancak, tapu dairesinde, resmi memurca yapılması mecburiyeti bir "sıhhat şekli" olarak kabul edilmektedir. Söz konusu zorunluluğa uyulmadan, taraflarca yapılan işlemlerde, söz konusu işlem, batıl kabul edilmektedir ve söz konusu işlem, hukuki sonuç doğurmamaktadır. Bu şekil, sözleşmeler (ve diğer hukuki işlemler) için sözleşmenin geçerliliğini etkileyen bir unsur

olarak kabul edildiğinden, "sıhhat şekli", "geçerlilik şekli" olarak da kabul edilmektedir (Öztürk, 2002: 142).

Kanun koyucu, bazı durumlarda, bir hukuki işlemin yapılmasında birtakım şartlar öngörmekle birlikte, söz konusu şartlar, işlemin geçerliliğine tesir etmiyorsa ve yalnızca işlemin ileride ispatına olanak sağlamak için getirilmiş düzenlemelerse, bu kez, hukuki işlemde, "ispat şekli" unsurunun incelenmesi hususu, gündeme gelmektedir. İspat şekline aykırılık, maddi hukuk kapsamında, işlemin geçerliliğini etkilemesi söz konusu değilse de çoğunlukla usul hukuku manasında, işlemin yasal organlar önünde ispatı için birtakım sınırlamalar getirmekte ve söz konusu sınırlamalara aykırı şekilde ispatı, imkansız kılmaktadırlar. Hukuki işlemin pratikteki neticeleri bakımından, ispat şartı da birçok örnekte, sıhhat şartı ile aynı sonuçlara sahip olsa bile, bu iki kavramın hukuk pratiği bakımından, farklılık arzettiği açıktır.

İrade beyanlarının açıklanması bakımında, "şekil" kavramı karşımıza çok farklı türlerde ortaya çıkabilir. Hayatın olağan akışında, bir şahsın bir irade beyanını ortaya koyarken, farklı yollardan yararlanması, söz konusudur. Bununla yanında, birçok hukuk sisteminde, sözleşmelerin şekli konusu, üç çeşit altında incelenmektedir. Bunlar, sözlü şekil, yazılı şekil ve resmi şekildir. Sözlü şekil, irade açıklamalarının sözle ifade edilmesi anlamı taşıırken, yazılı şekil, söz konusu açıklamaların yazıya aktarılması şeklinde, ortaya konulmasıdır. Resmi şekilden kasıt ise; sözleşmenin, çoğunlukla bir resmi makamın huzurunda veya onun katılımıyla oluşturulmasıdır. Birçok hukuk sisteminde, kanun yapıcılarının kabul ettiği şekil, bu üç çeşitten biriyle sınırlı olmakla birlikte, elektronik sözleşmeler, hukuk sistemleri içine girmeye başladıkça, bu konuda da önemli tartışmalar başlatmış ve gerek geleneksel sözleşme hukukunda, akidlerin "yazılılık" kavramının, elektronik sözleşmeleri kapsamı bakımından, gerekse de elektronik şekilde iletilen irade beyanları açısından, bir dördüncü şekil çeşidinin meydana getirilmesi gündeme gelmiştir (Öztürk, 2002: 142).

2.1.11. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu

29/04/2006 tarihli ve 26153 sayılı resmi gazetede yayımlanan "5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu"nun (Uyap Mevzuat, 2018) amacı 1. maddesinde düzenlenmekle, elektronik ortamda ulusal adres veri tabanının düzenlenmesi, nüfus kayıtları ile adres bilgilerinin ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır.

5490 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yapılan düzenlemeler, BİT araçları kullanımı ile ilişkili nüfus hizmetlerinde kullanılan başlıkların tanımı ve bu hizmetlerde kullanılan BİT araçları, yasal alt yapısına ilişkin tanımlamalara ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

5490 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yapılan düzenlemeyle, BİT araçlarına ilişkin araçların, nüfus hizmetleri alanındaki kayıtları tek başına esaslı unsur, kabul edilmiştir.

5490 sayılı Kanun 44. maddesinde, kimlik paylaşım sisteminin kurulmasında, görevli makamlar ve nüfus kayıt örneği almaya yetkili olanlar hakkında, düzenleme yapılmıştır. Düzenlemeyle, BİT araçlarının, nüfus hizmetleri kimlik paylaşım hizmetlerinde kullanımına dair yasal düzenlemeyi içermektedir.

5490 sayılı Kanun 45. maddesinde, BİT araçlarının kullanıldığı, kimlik ve adres paylaşımı sistemlerinin kullanılması hakkında, usul ve esaslara dair düzenleme yapılmıştır.

5490 sayılı Kanun 48. maddesinde, BİT araçlarının kullanıldığı, adres kayıt sistemi adres bilgilerinin tutulması, MERNİS veri tabanı ile ilişkilendirilmesi ve paylaşılmasına dair işlemlerin Bakanlıkça yürütüleceği, hüküm altına alınmıştır.

5490 sayılı Kanun 49. maddesi adres bilgisi ve güncellenmesine dair BİT araçlarının kullanıldığı ulusal adres veri tabanına dair usul ve esaslar düzenlenmiştir. 5490 sayılı Kanunun bildirim yükümlülüğüne dair 50. maddesi, adres bilgilerinin BİT araçlarının kullanıldığı ulusal adres veri tabanına eş zamanlı olarak bildirim ve ilgililerce adres bildirim elektronik posta ile de yapılabileceği, hususu düzenlenmiştir.

5490 sayılı Kanun'un 52. maddesinde, BİT araçlarının kullanıldığı MERNİS adres paylaşım sistemi ve kimlik paylaşım sistemi uygulamasının, diğer kurumların kullanımına açılması ve bunun esasları düzenlenmektedir.

5490 sayılı Kanun'un 53. maddesinde, ulusal adres veri tabanının oluşturulması ve diğer kurumlarla arasındaki koordinasyondan, İçişleri Bakanlığının sorumlu olduğu hususu düzenlenmektedir (Demirhan, 2011: 183-194).

5490 sayılı Kanun'un formların düzenlenmesi başlıklı 64. maddesinde fiziki ortamda bildirilen beyan formlarının, BİT araçları kullanılarak tutulan yerleşim yeri adres veri tabanına aktarıldıktan sonra imha edildiği hususu düzenlenmektedir.

5490 sayılı Kanun'un geçici 2., 3 ve 4. maddelerinde, BİT araçları yoluyla kullanılan adres bilgilerinin ilgili kurumlar tarafından kaydına dair usul ve esaslar düzenlenmiştir

İlgili mahkeme kararlarına bakıldığı zaman;

"... Somut olayda, Özel Daire tarafından temyiz incelemesi sırasında dosyada bulunmayan, sanık B... ile katılanın evli olduklarını gösteren nüfus aile kayıt tablosunun UYAP sistemi kullanılarak çıkartılması ve değerlendirilmesi olanaklı iken, bu husus göz ardı edilerek yerel mahkeme hükmünün sadece bu yönden bozulmasına karar verilmesi, Anayasamızın 141. ve AİHS'nin 6. maddelerine aykırı olarak yargılamanın gereksiz yere uzaması sonucu doğuracaktır. ..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Esas: 2011-1/380, Karar: 2012/74, T. 06.03.2012 (Uyap Mevzuat, 2018).

Mahkeme kararında, yargılama sürecinde, BİT araçları kapsamında, 5490 sayılı Kanunda tanımlanmış olmakla, MERNİS sistemi üzerinden, temyiz incelemesi esnasında, dosyada olmayan sanığa ait nüfus kayıt örneği ile adli sicil kaydının UYAP sistemi kullanılarak çıkartılması ve değerlendirilmesinin olanaklı olduğu, UYAP sistemi kullanılmasının davanın her aşamasında, mümkün olduğu ve yararlanması gerektiği, bu sayede sağlanacak yargılamada, usul ekonomisinin Anayasamızın bir ilkesi olduğu, hüküm altına alınmıştır.

"... Şair Nâzım Hikmet Ran'ın T.C.Vatandaşlığından çıkarılmasına ilişkin 25.7.1951 tarih ve 3/13401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının geçersiz kaldığı ve uygulanamayacağı hususunun tesbiti ile 8.3.2002 tarihli VGF 90 no'lu form düzenleterek ve düzenleyerek vatandaşlıktan Iskat'ın nüfus kütüğüne tesciline ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Davanın ehliyet yönünden reddi yolunda verilen Dairemiz kararı İdari Dava Daireleri Kurulunca temyiz incelemesi üzerine bozulduğundan, esasa yönelik olarak yapılan incelemede; Şair Nâzım Hikmet Ran'ın T.C.vatandaşlığından çıkarılmasına ilişkin 25.7.1951 tarih ve 3/13401 sayılı Bakanlar Kurulunca alınan kararın, yetkili makam tarafından alınmış halen geçerli bir karar olduğu kuşkusuzdur.

1587 sayılı Yasa ve 5490 sayılı Yasa ile nüfus hizmetlerini yürütmekle görevlendirilen davalı Bakanlığın, alınmış olan bu Kararı, mernis projesi kapsamında her vatandaşa bir kimlik numarası verilmesi çalışmalarını sırasında açık olan kayıtların kapatılması gereği işlemekle yükümlü ve bağlı yetki içerisinde bulunduğu açıktır..

..kişinin doğumundan ölümüne kadar kişisel ve medenî durumuna, uyrukluğuna ve bunlarda meydana gelebilecek değişikliklere ait doğal ve hukukî olayların belirlenip saptanması, bu amaçla düzenlenmiş kütüklere yazılması, elektronik ortamda ulusal adres veri tabanının doğru ve geçerli bilgilerle oluşturulması ve saklanması, nüfus kayıtları ile adres bilgilerinin ilişkilendirilmesini sağlamak, tescilini yapmak konusunda görev verilen ve bağlı yetki içerisinde bulunan davalı Bakanlığa, Bakanlar Kurulunca alınan kararı nüfus kütüğüne işleyip işlememek konusunda bir takdir yetkisi tanınmamıştır.

... Bu itibarla şair Nâzım Hikmet Ran'ın Türk vatandaşlığından çıkarılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararını nüfus kütüğüne işlememek konusunda bir takdir yetkisinden söz edilemeyeceğinden, davalı Bakanlık tarafından tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.." Danıştay 10. Dairesi, Esas: 2006/5858, Karar: 2008/1450, T. 25.03.2008, (Uyap Mevzuat, 2018)

Mahkeme kararında, elektronik ortamda, ulusal adres veri tabanının doğru ve geçerli bilgilerle düzenlenmesi ve saklanması, nüfus kayıtları ile adres bilgilerinin karşılıklı ilişkilendirilmesini ve tescilini yapma konusunda, görev verilen ve bağlı yetkisi bulunan davalı bakanlığa, bakanlar kurulunca alınan kararı, nüfus kütüğüne işleyip işlememek konusunda, bir takdir yetkisi tanınmadığı belirtilmekle, bu hususta, takdir yetkisinin, her işlemin özelliğine göre değerlendirilerek, belirlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Belirtmek gerekir ki, ulusal anlamda, vatandaşlara dair elektronik verilerin kayıt edilmesi noktasında, takdir yetkisinin, bilgi iletişim alanında tek üst kurula verilmesi ile bilgi iletişim alanındaki dağınık ve koordinasyonu eksik idari uygulamaların, bir düzen ve ahenk içinde yürütülmesi sağlanarak eksiklikler kısa sürede giderilecektir. Ayrıca, üst kurul çatısında oluşturulacak sisteme, çağın sürekli değişen teknolojik değişikliklerine aynı anda cevap verecek uygulamaların dahil edilmesi, alana dair sorunların çözümlenmesinde, önemli katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda; devlet, özel sektör ve vatandaşın bilgi iletişim uygulamalarını kapsayan, ortak bir e-devlet kanununun düzenlenmesi ve uygulanması, bir zorunluluk olmuştur.

2.1.12. 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun

27/06/2013 tarihli ve 28690 sayılı resmi gazetede yayımlanan, "6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun"un (Uyap Mevzuat, 2018) amacı, Kanununun 1. maddesinde tanımlanmakla, elektronik para kuruluşlarına ilişkin usul ve esasların da kanuna düzenlendiği, hüküm altına alınmıştır.

6493 sayılı Kanununun 2. maddesinde, elektronik para kuruluşlarının da bu kanun kapsamında olduğu hususu düzenlenmiştir.

6493 sayılı Kanun'un 3. maddesine, BİT araçlarının bir parçası olan, elektronik haberleşme işletmecisi, elektronik para, elektronik haberleşme işletmecisi, elektronik para kuruluşu, elektronik para kuruluşu ve bunlarla ilgili fon, katılımcı, kişisel güvenlik bilgileri, ödeme aracı ve sisteme dair tanımlamalar yapılmıştır. Kanununun madde düzenlemesiyle, kanun kapsamında, yararlanılan BİT araçlarının ilgili tanımlamaları ve ilişkili olduğu kavramlar

tanımlanmakla, elektronik para kullanımında dair yasal alt yapının sağlanması amaçlanmıştır.

6493 sayılı Kanun'un 18. maddesinde, elektronik para ihraç eden kuruluşlara dair düzenleme ile bu kuruluşların yasal alt yapısının düzenlenmesi amaçlanmıştır.

Aynı Kanunda, elektronik para ihracına dair usul ve esaslar ve ayrıca elektronik para ihraç eden kuruluşların yasaklı olduğu işlemler, Kanunun 20. maddesinde tanımlanmıştır.

2.1.13. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununda Elektronik Kamu Alımlarına İlişkin Düzenleme

Kamu İhale Kurumu, Bilgi Toplumu Stratejisi çerçevesinde, elektronik kamu ihale ve satın alma sistemlerinin kurulması ile görevlendirilmiştir. 4734 sayılı Kanun (Uyap Mevzuat, 2018) ile getirilen yasal düzenleme ile elektronik ortamda, kamu alımı yapılmasına, olanak sağlanmıştır.

4734 sayılı Kanun ile düzenlenen Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) ile idarelerin mal ve hizmet alımlarında, istekli olabilecek girişimcilerin, ihale sürecine ilişkin işlemlerinin, internet üzerinden gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

4734 sayılı Kanununun Ek 1. maddesinde BİT araçları kullanımına yönelik, Elektronik Kamu Platformu ve yapısı tanımlanmıştır.

Kanun düzenlemesiyle, ihale sürecinde elektronik araçların kullanımına dair esas ve usullerin Kamu İhale Kurumu tarafından belirleneceği, düzenleme ve ihale sürecindeki bildirim, tebligat ve diğer işlemlerin kısmen veya tamamen elektronik yolla yapılmasına dair düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme, e-devlet politikasının uygulanması ile doğrudan ilgili bulunmaktadır. Böylelikle, Kanunun ile e-devlet uygulamalarıyla ulaşılmak istenen amaçlardan biri olan kamudaki hizmetlerinin internet üzerinden yapılabilmesi, olanaklı hale gelmektedir. Kanun düzenlemesi, bu konuda kısmi iyileştirmeler sağlıyor olsa da, bu konuda önemli bir adımdır (Demirhan, 2011: 183-194).

2.1.14. 5846 sayılı Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu

5846 sayılı Kanunda (Uyap Mevzuat, 2018) bir eserin çoğaltma hakkının kime ait olduğu, çoğaltma hakkının, BİT araçlarından biri olan bilgisayara eserin yüklenmesi, görüntülenmesi ve depolanması eylemlerini de kapsadığı 22. maddesinde, hüküm altına alınmıştır.

5846 sayılı Kanunda, bir eserin umuma iletim hakkının düzenlendiği 25. maddesinde, BİT araçlarından dijital iletim kullanılarak, eserin yayınlanması da bu madde kapsamında değerlendirilmiştir.

5846 sayılı Kanunda, mali haklara tecavüzün düzenlendiği 68. maddesinde, içinde BİT araçlarından ses ve görüntü nakline yarayan araçlar kullanılarak umuma iletenler hakkında da eserleri yasal olmayan şekilde, umuma iletmeleri durumunda, hak sahipleri tarafından istenebilecek bedele ilişkin düzenleme yapılmıştır.

5846 sayılı Kanunda, ceza davaları ve suçların düzenlendiği 71. maddesinde, içinde BİT araçlarından ses ve görüntü nakline yarayan araçlar kullanılarak eserleri yasal olmayan şekilde umuma iletenler, yayımlayanlar, satanlar, kiralayanlar, ödünç verenler ve ticari amaçla satın alanlara dair de cezai düzenleme yapılmıştır.

5846 sayılı Kanunda, koruyucu programları etkisiz kılmaya yönelik, hazırlık hareketlerine dair 72. maddesinde, BİT araçlarını korumaya yönelik programları, etkisiz bırakmaya yönelik araçlar üreten ve satanlara dair cezai müeyyide, hüküm altına alınmıştır.

5846 sayılı Kanunda, eser sahibinin haklarının düzenlendiği 80. maddesinde, içinde BİT araçlarından ses ve görüntü nakline yarayan araçlarla yoluyla da eserin umuma iletilmesine izin verme ve yasaklamaya dair eser sahibinin yetkileri ve kullanımı hususları, hüküm altına alınmıştır.

5846 sayılı Kanunda, eser sahibinin haklarının düzenlendiği Ek 4. maddesinde; eserin, içinde BİT araçlarının da bulunduğu servis ve bilgi sağlayıcılarca eser üzerinde hak sahibi olanların, bu Kanunca tanınmış haklarının ihlali durumunda, söz konusu eserlerin içerikten çıkarılacağı, hüküm altına alınmıştır.

Fikri ve Sanat Eserlerinin Korunması Kanununun birtakım maddelerine uygulamada, internet kullanılarak işlenen suçlarda başvurulmaktadır. İnternet kullanılarak yapılan girişimlerle film, müzik, kitap, fotoğraf gibi bazı eserlere, marka ve endüstriyel tasarım ürünlerine haksız bir şekilde, sahiplik iddiası hallerinin, yaygınlaşması üzerine, yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu sayede, internet yolu kullanılarak, kendilerine karşı gerçekleştirilen eylemlerden zarar görenlerin, adli yola başvurabilmeleri yolu kolaylaştırılmıştır. Bu tür davalar, Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu (madde 52, 59,68) kapsamında değerlendirilerek, karar bağlanmaktadır (Demirhan, 2011: 183-194).

2.1.15. 5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanunu

25/06/2005 tarihli ve 25856 sayılı resmi gazetede yayımlanan "5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanunu" nun (Uyap Mevzuat, 2018) 1. maddesinde, işbu Kanunun amacı belirtilmiştir.

5369 sayılı Kanununun 2. maddesinde, tanımlar kısmında; içinde, BİT araçlarının da bulunduğu kavramlar, elektronik haberleşme, evrensel hizmet, evrensel hizmet yükümlüsü, evrensel hizmete dair alt yapı kavramları tanımlanmıştır.

5369 sayılı Kanununun 3. maddesinde, düşük gelirli vatandaşların BİT araçlarının kullanımını da kapsayan evrensel hizmetten yararlanmasının kolaylaştırmasına dair evrensel hizmeti sağlamada, evrensel hizmet yükümlüsünün uyacağı ilkeler belirlenmiştir

Bu konuda, düzenleme yapılmış olması, e-devlet politikasının başarılı ve yaygın bir şekilde kullanılması bakımından önemlidir. Çünkü, e-devlet uygulamaları, onu kullanacak kişi ve kurumların sayısının artması ile mümkün olacaktır. Kişi ve kurumların bu araçları yaygın kullanımı ise onların ücreti ile doğrudan orantılıdır. Söz konusu araçların kullanım bedeli yüksek ise onların kullanımı da düşük kalacak ve e-devlet politikası uygulama boyutunda, yeterince yaygınlaşamayacaktır. Konunun önemi; engelliler, yoksullar bakımından daha da hassastır. Ülkemizdeki internet erişimi ve bunu sağlayan cihazlara sahip olabilme bedelleri, maliyetlerinin oldukça yüksek olduğu, bırakınız engelli ve yoksul gibi dezavantajlı grupları, ortalama bir gelire sahip olan vatandaşların dahi kullanımını sınırlamaktadır.

5369 sayılı Kanununun 5. maddesinde, kapsamında BİT araçlarının kullanımını da kapsayan evrensel hizmetin kapsamının hangi hizmetleri kapsadığı açıklanmıştır.

2.1.16. 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu

4691 sayılı Kanunu (Uyap Mevzuat, 2018) doğrudan e-devlet politikası kapsamında çıkarılmamış olsa da bu alanla ilgili düzenleme içermekle, Kanunun amacı 1. maddesinde açıklanmıştır.

Kanunla, teknoloji yoğun üretim ve girişimciliği destekleme noktasında, mevzuat eksikliğini giderme, bu yöndeki çalışmaları kamu ve özel sektör alanında geliştirme ve bu gelişmeyi kurum ve kuruluşlarıyla sistemli hale getirme amacı taşımaktadır.

4691 sayılı Kanunun tanımlar başlıklı 3. maddesinde, BİT araçlarının üretimi ve geliştirilmesini de kapsayan teknoloji geliştirme bölgelerinin kuruluşunu, işleyişini, birimlerini, ARGE merkezlerini, üretim birimlerini, teknoloji geliştirme bölgelerinin yönetim ve denetimini ve bunlarla ilgili kişi ve kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları tanımlanmıştır.

4691 sayılı Kanunla, teknolojik bilgi üretiminde, ülkemizi çağdaş standartları yakalaması ve üretimin her aşamasında, bu düzeyde devamlılığı sağlayabilmek ve teknolojik bilgiyi ticarileştirmek adına, bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler ile teknolojik bilgi üretiminin BİT araçlarını ve bu araçların çağdaş standartlar seviyesinde geliştirilmesini de kapsamaktadır.

3. İDARE MAHKEMELERİ KARARLARI IŞIĞINDA E-DEVLET'E İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER VE E-DEVLET UYGULAMALARI

İdare Hukukuⁱ, en genel ve kısa tanımlaması bu hukukun, idarenin hukuku olduğudur (Günday, 2011). İdarenin amacı, kamunu faydasını sağlamaktır. İdare hukuku, kamunun faydasını sağlamaya, vatandaşların hak ve hürriyetlerini güvenceye almaya yönelik, idarenin faaliyetleri sırasında meydana gelebilecek bozulan yarar dengesini yeniden kurarak, idarenin faaliyet ve yapılanmasını kurallara bağlamaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun (İYUK) (Uyap Mevzuat, 2018) 1. maddesinde, uyuşmazlıkları işbu Kanuna tabi olan mahkemeler belirtilmiştir:

"Madde 1 - Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir."

2577 sayılı Kanunun 3. maddesinde, idari davaların açılması hususu tanımlanmaktadır:

"Madde 3 - İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır."

3.1. Birincil Alanında Yapılan Düzenlemeler

Çalışmanın bu bölümünde, idari davalar kapsamında, idare ve vergi mahkemelerinin görevine giren konularda, e-devlet ve BİT araçlarına dair mevzuat düzenlemeleri

---

ⁱ İdare hukuku, temeli anayasada belirlenen, idarenin faaliyet ve örgütlenmesine ilişkin kurallar öngören, kamuya tanınan üstünlük ve ayrıcalıklar ile bireye tanınan hak ve hürriyetlerin dengelenmesini sağlayan hukuk dalıdır. İdare hukuku, 19. yüzyılda ortaya çıkması bakımından kaynağını Roma'dan alan birçok hukuk dalına nazaran daha genç bir hukuk dalıdır. Gelişimini, değişen devlet modeli anlayışına bağlı olarak hızla sürdürmekte olan idare hukukunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar idari yargıda çözümlenir (Günday, 2011)

kapsamında, Vergi Usul Kanununda yapılan değişiklikler ve bu değişikliklere dair emsal yargı kararları incelenmiştir.

3.1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu

Bilgi iletişim alanındaki gelişmeler, ülkelerin mali ve vergiye dair mevzuatını da etkilemiş, bireylerin ve tüzel kişilerin kazançlarını, devletin ilgili birimlerine bildirimlerinde, BİT araçlarından yararlanılabilmesini ve bu şekilde daha hızlı ve bürokratik anlamda, kırtasiyeciliği azaltıcı mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır. Bu kapsamda, 10.11.1961 tarihli ve 10705 sayılı resmi gazetede yayınlanan "213 sayılı Vergi Usul Kanunu"nda (Uyap Mevzuat, 2018) bilgi iletişim teknolojileri kullanımına yönelik bir takım düzenlemeler yapılmıştır.

213 sayılı Kanununun 28. maddesinde, BİT araçları yoluyla, elektronik ortamda, beyanname düzenleyebileceği, gönderilebileceği, buna dair tahakkuk fişinin mükellefe elektronik ortamda iletilebileceği ve bunun da tebliğ yerine geçtiği, yine 213 sayılı Kanununun 107. maddesinde, işbu Kanun hükümleri kapsamında, elektronik ortamda, tebliğ yapılabileceği, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanununun elektronik yoklama başlıklı 132/A maddesinde, BİT araçları yoluyla, elektronik ortamda, yoklama fişinin elektronik ortamda da tanzim edilebileceği, buna dair usul ve esasların, Maliye Bakanlığınca düzenleneceği, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanununun, işe başlama işe başlamayı bildirme başlıklı 153. maddesinde, tescil başvurusunda bulunan mükellefin, başvuru evrakının bir suretini, ilgili vergi dairesine, BİT araçları kullanarak, elektronik ortamda intikal ettireceği ve ilgili evrakların elektronik ortamda intikaline dair usul ve esasların Maliye Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca tespit edileceği, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanununun, vergi beyannamelerinin imzalanması ve yeminli mali müşavir tasdik raporları başlıklı mükerrer 227. maddesinde, yeminli mali müşavirlerin tasdik işlemlerini, BİT araçları yoluyla, elektronik ortamda gerçekleştirebilmeleri olanağı getirilmiştir.

213 sayılı Kanununun, elektronik ortamdaki kayıtlar ve elektronik cihazla belge düzenleme başlıklı mükerrer 242. maddesinde, elektronik cihazlarla düzenlenen belgelerin, işbu Kanun hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş belgeler olduğu, BİT araçları yoluyla elektronik cihazlarla düzenlenen belgelere ilişkin ilgili elektronik cihazlara dair nitelikleri ve elektronik defter, elektronik belge ve elektronik kayıtların tanımları düzenlenmekle, yine bunlara dair usul esasları belirlemeye Maliye Bakanlığının yetkili olduğu, hüküm altına alınmıştır..

213 sayılı Kanununun, defter ve belgelerle, diğer kayıtların ibraz mecburiyeti başlıklı 256. maddesinde, içinde BİT araçlarının da bulunduğu verileri, yetkili makamların talebi üzerine, ibraz etmek zorunluluğu, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanununun, diğer ödevler başlıklı 257. maddesinin son fıkrasında, BİT araçları yoluyla, elektronik ortamda gönderilen beyannamelerin, mükellef tarafından verilmiş kabul edileceği, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanununun, yetki başlıklı mükerrer 257. maddesinde, içinde BİT araçları yoluyla, kayıt altına alınan verilerin saklanmasına dair usul ve esasların belirlemeye, tahakkuk fişlerinin elektronik ortamda, tebliğ etmeye ve buna ilişkin usul ve esasları belirlemeye, Maliye Bakanlığının yetkili olduğu, pişmanlık talepli beyannamelere dair elektronik ortamda

gönderilen beyannamelere dair tahakkuk fişinin elektronik ortamda, yetkili kişilere gönderileceği, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanunun, fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması başlıklı 353. maddesinde, BİT araçları kullanılarak, Kanun uyarınca yapılması gereken bildirimleri, zamanında yerine getirmeyenler hakkında, özel usulsüzlük cezası kesileceği, hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanunun, fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması başlıklı 355. maddesinde, BİT araçları kullanılarak, BİT araçları kullanılarak, elektronik ortamda beyanname verilmemesinin müeyyidesi, hüküm altına alınmıştır.

Mahkeme kararlarında, kamu kurumu tarafından, bildirim formlarının, elektronik ortamda verilmesi uygulamasına dair yapılan düzenleyici idari işlemin yasallığı ve uygulamanın yürürlük tarihinin, hükme esas kabul edildiği vurgulanmaktadır.

"... Her ne kadar 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355'inci maddesinin ikinci fıkrasına 5904 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle eklenen cümle ile bu ödevlerin yerine getirilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığınca yapılan düzenleyici idari işlemlerle duyurulması halinde, ilgililere ayrıca yazılı olarak bildirilme şartı aranmayacağı belirtilmiş ise de bu maddenin yürürlük tarihi 01.08.2009 olup, önceki dönemlere uygulanmasının mümkün olmadığı, bu itibarla, söz konusu tarihten önceki dönemlere ilişkin bildirim formlarının elektronik ortamda verilmemesi nedeniyle kesilen özel usulsüzlük cezalarında hukuka uyarlık bulunmadığı ancak, bu tarihten sonraki dönemlere ilişkin olarak kesilen özel usulsüzlük cezalarında ise hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle davanın kısmen reddine karar verilmiştir." Ankara 3. Vergi Mahkemesi, Esas: 2011/860, Karar No: 2011/2073, T. 22.09.2011, (Uyap Mevzuat, 2018)

"... İncelenen dosyada, 2008/1 ila 10 uncu dönemi katma değer vergisi beyannamelerini elektronik ortamda yasal süresinde vermeyen davacı adına Vergi Usul Kanununun mükerrer 355 inci maddesi gereğince özel usulsüzlük cezası kesilmiş olup, Yasanın verdiği açık yetkiye dayanılarak Maliye Bakanlığınca çıkarılan Genel Tebliğ hükümleri uyarınca ilgili dönem beyannamesini elektronik ortamda vermesi gereken davacı bu yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğundan, davacı adına özel usulsüzlük cezası kesilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır." Danıştay 4. Daire 2010/1052 E. , 2011/3655 K. T. 12.5.2011, (Uyap Mevzuat, 2018)

"Özeti:Elektronik ortamda verilmesi gereken beyannamelerin yasal süresinde verilmemesi nedeniyle Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355 inci maddesi gereğince kesilen özel usulsüzlük cezalarında hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında.

"İncelenen dosyada, 2008/1 ila 10 uncu dönemi katma değer vergisi beyannamelerini elektronik ortamda yasal süresinde vermeyen davacı adına Vergi Usul Kanununun mükerrer 355 inci maddesi gereğince özel usulsüzlük cezası kesilmiş olup, Yasanın verdiği açık yetkiye dayanılarak Maliye Bakanlığınca çıkarılan Genel Tebliğ hükümleri uyarınca ilgili dönem beyannamesini elektronik ortamda vermesi gereken davacı bu yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğundan, davacı adına özel usulsüzlük cezası kesilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır." Danıştay 4. Dairesi, Esas: 2010/1052, Karar 2011/3655 T. 12.5.2011, (Uyap Mevzuat, 2018)

Mahkeme kararında, karara konu ilgili dönem beyannamesini elektronik ortamda vermesi gereken davacı, bu yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğu vurgulanmakla, davacı adına,

özel usulsüzlük cezası kesilmesinde, hukuka aykırılık bulunmadığına dair karar, elektronik ortamda iletilen belgeleri, ispat ve geçerlilik koşulu olarak kabul ettiği vurgulanmaktadır.

"...Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355'inci maddesinin 2'nci fıkrasındaki yazılı bildirim şartı yerine getirilmeksizin, elektronik ortamda beyanname verilmediğinden bahisle kesilen özel usulsüzlük cezasında, hukuka uygunluk bulunmadığı hakkında ..." Vergi Daireleri Genel Kurulu, Esas: 2012/327, Karar 2012/429 T.12.12.2012,(Uyap Mevzuat, 2018)

Karşı Oy: "..., Elektronik ortamda beyanname verme, sadece beyannamenin verilme usulünün belirlenmesine yönelik olup beyanname verme ödevinin anılan niteliğini değiştirmemekte ve beyanname verme yükümlülüğünün süresinde ve kendiliğinden verilme özelliğinde değişiklik öngörmemektedir. Konu ile ilgili idari düzenlemelere bakıldığında, elektronik ortamda beyanname verme ve bildirimde bulunma usulünün amacının, mükelleflerin vergilendirmeye ilişkin ödevlerini yerine getirmede, gelişen bilgi işlem teknolojilerinden yararlanmak, vergi beyannameleri ile bildirim ve eklerinin kolay, hızlı, ekonomik ve güvenilir bir şekilde idareye intikalini sağlamak, vergi idaresinin işlemlerini azaltarak iş ve işlemlerini kolaylaştırmak olduğu açıklanmıştır..

İdari düzenlemeler uyarınca kapsama alınan mükellefler açısından fiziki ortamda beyanname kabulüne son verildiği ve beyanname verme yükümlülüğünün niteliği itibarıyla mükerrer 355'inci maddenin birinci fıkrasında yer alan yasal düzenlemelerde olduğu gibi bilginin ibrazı ödevi niteliğinde olmadığı dikkate alındığında, elektronik ortamda beyanname verme yükümlülüğü için yazılı bildirim şartının aranmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu nedenle, yazılı bildirim şartının yerine getirilmediği gerekçesiyle özel usulsüzlük cezasının kaldırılması yolundaki ısrar kararının, cezanın kesilebilmesi için gerekli şartların olayda gerçekleşip gerçekleşmediği yönünden inceleme yapılmak ve mükerrer 355'inci maddedeki değişikliklerle gerçekleşen lehe olan kanun uygulaması dikkate alınmak üzere bozulması gerektiği görüşüyle karara karşıyız."

Mahkeme kararında, yukarıda belirtilen bir önceki karara konu olay ile aynı olay hakkında, mahkeme tamamen aksi bir yaklaşımla, mükellefin elektronik ortamda beyanname vermesini, yazılı bildirim şartına bağlamakla, kanunun vergi beyannameleri ile bildirim ve eklerinin kolay, hızlı, ekonomik ve güvenilir bir şekilde idareye intikalini sağlamakla, vergi idaresinin işlemlerini azaltarak iş ve işlemlerini kolaylaştırma amacına aykırı bir tutum sergilemektedir.

"488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1'inci maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu; ikinci fıkrasında; bu kanundaki kağıtlar teriminin, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konulmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade ettiği hükme bağlanmış; Kanuna ekli (1) sayılı Tablonun, "I. Akitlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünde de, belli parayı ihtiva eden kağıtlardan, mukavelemelerin, taahhütname ve temliknamelerin binde 7,5 oranında damga vergisine tabi olduğu açıklanmıştır" Danıştay 9. Dairesi, Esas: 2013/1258, Karar: 2013/5330, T. 30/05/2013, (Uyap Mevzuat, 2018)

"... 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabi olduğu; ikinci fıkrasında; bu kanundaki kâğıtlar teriminin, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konulmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza

kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade ettiği hükme bağlanmıştır.

Bu düzenlemelerden; damga vergisinin, kişiler tarafından imzalanan kâğıtlara, Devletçe, herhangi bir hususu ispat ve belli etme gücü tanınmasının karşılığı olduğu; dolayısıyla, bu güce sahip bulunmayan; daha açık olarak, bir hususu ispat ve belli edici nitelik taşımayan kâğıtların damga vergisine tabi tutulamayacağı anlaşılmaktadır. Bu bakımdan; dosyadaki uyumsuzluğun çözümü, davacı tarafından düzenlenen kâğıdın, açıklanan şekilde hukuki değer taşıyıp taşımadığının belirlenmesine bağlı bulunmaktadır. ...” Danıştay 9. Dairesi, Esas: 2013/10071, Karar: 2013/11878, T.12.12.2013, (Uyap Mevzuat, 2018)

Yukarıda açıklanan her iki mahkeme kararlarında, karara konu herhangi bir konuyu ispat etmek veya belirlemek amacıyla sunulacak olan belgeler ile elektronik imza yoluyla manyetik ortamda ve elektronik bilgi şeklinde meydana getirilen belgeleri, ifade ettiği, hükme bağlanmakla, elektronik ortamda hazırlanan belgelerin, ispat koşulu olarak, kabul edildiği vurgulamaktadır.

4. SONUÇ

BİT ve e-devlet alanındaki gelişmeler, hayatın her alanını etkilemektedir. Kazanımları, günlük hayat ve iş hayatında kolaylıklar sağlamaktadır. BİT ve e-devlet alanında gelişmeler paralelinde birçok işlemin, elektronik ortamda yapılabilmesi, söz konusu olmuştur. Elektronik ortamda yapılabilen söz konusu işlemlerin, gerek özel alanda, gerekse kamu alanındaki hukuki ilişkilerde kullanılması; beraberinde, bu alanlardaki işlemlerin güvenliği sorununu, gündeme getirmiştir. Kişisel, sosyal, ticari ve kamusal alanlardaki birçok işlemin, BİT araçları ve e-devlet üzerinden yapar hale gelmemiz, söz konusu işlemlerin tanımı ve güvenliğinin sağlanmasına dair mevzuatın hazırlanması konusunu, beraberinde getirmiştir.

Çağımızın hızla gelişen bilgi teknolojileri araçlarının özel sektör ve kamu sektörü alanında, hayatımıza etkileri irdelendiğinde, BİT ve e-devlet alanındaki gelişmeler paralelinde, hizmet sektörünün, alandaki örgütlenmelerin, alanda çalışan personelin ve kullanılan metodolojinin, kamu yönetiminde uygulamayla meydana gelen değişikliklerin, belli bir sistematik düzene oturtulması gerekmektedir. Bu yeni düzene uyumun sağlanması mecburiyeti, kullanılan BİT ve e-devlet uygulamalarının hukuksal alt yapısının hazırlanmasını, zorunlu kılmaktadır.

BİT ve e-devlet'in yaygın kullanımı; kişisel hak ve özgürlüklerin korunması, ticari hayat, BİT araçlarının güvenliği, ulusal anlamda siber güvenlik ve daha birçok alanı ilgilendiren hukuksal düzenlemelere ilişkin cezai, hukuki, idari sorumluluk ve müeyyidelerle dair mevzuat düzenlemelerini zorunlu kılmaktadır.

Çalışmamız kapsamında, incelemeye çalıştığımız, BİT ve e-devlet'e dair ülkemizdeki mevzuat düzenlemelerine baktığımızda, her kanun, yargılamaya konu somut olayla sınırlı olarak, ilgili maddeleri kapsamında düzenlenmiştir. Alana dair düzenlemelerin, her kanunun ilgili maddeleriyle, sınırlı olarak parça parça düzenlenmesi, maddelerin zamanla güncellenmesi sorununu da gündeme getirecektir. Bilgi teknolojilerinin hayatımızın her alanını etkilemesi, bu alanları düzenleyen hukuk kurallarının da güncellenmesini, zorunlu kılmaktadır.

Mevzuat güncellenmesi kavramı, güncellemeye dair, bir takım görüşleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle, birincil mevzuat anlamında, kanun yapılış aşamaları irdelendiğinde,

kanun yapımı sürecinde, bakanlık ilgi biriminin taslak hazırlığı, bu taslağın diğer bakanlıkların görüşüne sunumu, sonrasında uzlaşılan tasarının yasama aşaması ve yine bu aşamada ilgili komisyonlarda görüşme aşamaları ve nihayetinde, komisyonlardan geçen tasarı metnin, meclis genel kurulunda kabul edilmesi aşamaları düşünülecek olursa, kanun yapma sürecinin uzun ve zorlu bir süreç olduğu görülecektir. Buna karşın, kanun gücünde olmamakla birlikte, ikincil mevzuat düzenlemeleri, yapım aşamaları itibariyle, daha pratik olmakla birlikte, bilgi teknolojileri alanındaki hukuki alt yapı eksikliklerinin, kanun gücünde olmayan bu düzenlemelerle giderilmeye çalışılması, ikincil düzenlemelerin, mevcut kanunla çakışması sorununu, ortaya çıkaracaktır. Bunun sonucu olarak, normlar hiyerarşisi gereği, mevcut kanun düzenlemesi karşısında, ikincil mevzuatın bağlayıcılığının bulunmaması durumu, ortaya çıkacaktır.

Bu kapsamda, yargı mercilerinin bilgi teknolojileri alanında oluşabilecek, her an gelişen ve şartları ve kapsamı genişleyen konuların, birincil mevzuat anlamında, üst çerçeve bir kanun ile düzenlenmesinin, daha yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Söz konusu kanun metnindeki esasların, alana dair her olayda yorumlanması olanağı, alana ilişkin mevzuat dağınıklığını gidereceği değerlendirilmektedir. Alana dair, düzenlenecek çerçeve kanun, yargılama sırasında, alana ilişkin her somut olayda, kanunun ilkelerinin uygulanmasını, mümkün kılacaktır. Belirlenecek ilkeler, yargılama faaliyetlerinde, yargı sujelerinin alana dair yapacakları yorumlarda, tutarlılık sağlayacaktır.

BİT ve e-devlet alanında, yeknesak üst bir çerçeve kanunla, bir anlamda, BİT ve e-devlet'in, normlar hiyerarşisinde bir üst yapı olan anayasaya benzer bir üst çerçeve norm ile düzenlenmesi, alana dair mevzuat boşluğunu ortadan kaldıracaktır. Genel prensip ve tanımların yer alacağı, çerçeve kanunda, yer alacak prensipler çerçevesinde, emredici hukuk kurallarının konulması, uygulamada karşılaşılabilecek sorunların çözümünde, yol gösterici olacaktır. Bu şekilde, günlük hayatın içersinde, somut durumda karşılaşılabilecek sorunların, kanunda yer alacak prensipler ve iyiniyet çerçevesinde çözülmesi sağlanacaktır. Bu kanun uygulamasının zamanla, aynı yönde yerleşecek, yargı içtihatlarıyla desteklenmesiyle, BİT'ler ve e-devlete ilişkin mevzuat boşluklarının ortadan kaldırılacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, M. (2015) Yeni Ticaret Kanunu. Erişim Tarihi: 15.09.2017.
<https://www.cottgroup.com/tr/mevzuat/category/yeni-turk-ticaret-kanunu>
- Demirhan, Y. (2011). Türk Kamu Yönetiminde E-devlet Politikası ve Yönetimi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Demirel, D. (2006). E-Devlet ve Dünya Örnekleri. Sayıştay Dergisi, Nisan-Haziran, Sayı: 61, 89-100.
- Günday, M. (2011). İdare Hukuku. İmaj Yayınevi, Ankara.
- Gürgen, L. (2006). Adli İdari Yargı Görev Ayırımı. Lisans projesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı.
- Organ, A. ve Karadağ, N. C. (2011). İşletmecilik Açısından Elektronik Ticaret ve Hukuki Alt Yapısı. İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi, 2(2), 81-104.

Öztürk, S. (2002). Elektronik Sözleşmeler. İstanbul Üniveristesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
Söyler, Y. (2009). E-Devletin Hukuksal Dönüşümü. *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 465, 151-176.

-“Anayasa mahkemesinin yapısı, görevleri ve özellikleri nelerdir?”, (29.09.2015). Erişim tarihi: 17.05.2018, <http://www.ozelliklerinedir.com/anayasa-mahkemesinin-yapisi-gorevleri-ve-ozellikleri-nelerdir/>.

-“Uyap Mevzuat” (2018). Erişim tarihi: 18.05.2018, www.mevzuat.adalet.gov.tr

-“Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına dair 2004/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi” (2014). Erişim tarihi: 18.05.2018, https://www.basbakanlik.gov.tr/genelge_pdf/2004/2004-0320-01327.pdf

-“E-devlet Raporu”, (2009). Erişim tarihi: 18.05.2018, http://akgul.bilkent.edu.tr/egov/eGovernment_in_TR_November_2009_Local_Edition_1_0.pdf

MEVZUAT LİSTESİ

-2709 sayılı 1982 Anayasası

-4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu

-Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakkının Kullanılmasına dair 2004/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi

-5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu

-Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

-5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve ilgili Yönetmelikler

-Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik

-Elektronik Haberleşme Güvenliği Yönetmeliği

-Sanal Ortamda Oynatılan Talih Oyunları Hakkında Yönetmelik

-Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazlara Dair Yönetmelik

-Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Gerçek ve Tüzel Kişilerin Elektronik Haberleşme Hizmeti İçinde Kodlu veya Kriptolu Haberleşme Yapma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

-Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

-Adalet Bakanlığı Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden Gelecek Tehlikelerden Korunması ve Veri Güvenliğinin Sağlanmasında Uygulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

-İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik

-İnternet Ortamında Yapılan Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

-İnternet Alan Adları Yönetmeliği

-Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ

-Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi İle İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ

- Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğ
- Telekomünikasyon Kurumu Tarafından İşletmecilere Uygulanacak İdari Para Cezaları ile Diğer Müeyyide ve Tedbirler Hakkında Yönetmelik
- 1512 sayılı Noterlik Kanunu
- Noterlik İşlemlerinin Elektronik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik
- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Kanunu
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 7201 sayılı Tebligat Kanunu
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu
- 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun
- 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu
- 5846 sayılı Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu
- 5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanunu
- 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu